

ВИСНОВОК

**експертної комісії Міністерства освіти і науки України
щодо проведення акредитаційної експертизи підготовки
фахівців напрямку 6.030510 «Товарознавство і торговельне
підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»
у Чернівецькому торговельно-економічному інституті
Київського національного торговельно-економічного університету**

Згідно з Положенням про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 р. № 978, та наказом Міністерства освіти і науки України «Про проведення акредитаційної експертизи» № 673-л від 15.05.2018 р. у період з 29 по 31 травня 2018 року, експертна комісія у складі:

голова комісії – **Князь Святослав Володимирович**, завідувач кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів Національного університету «Львівська політехніка», доктор економічних наук, професор;

член комісії – **Бірта Габрієлла Олександрівна**, завідувач кафедри товарознавства продовольчих товарів Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», доктор сільськогосподарських наук, професор;

розглянула подані Чернівецьким торговельно-економічним інститутом Київського національного торговельно-економічного університету (ЧТЕІ КНТЕУ) матеріали (акредитаційну справу) та провела перевірку на місці (експертне оцінювання) відповідності освітньої діяльності вищого навчального закладу Ліцензійним умовам та державним вимогам щодо акредитації фахівців напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» у ЧТЕІ КНТЕУ.

На підставі розгляду оригіналів основних засновницьких документів, ліцензії та сертифікату про акредитацію, наданих матеріалів, спілкування з керівництвом і відповідальними особами Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

університету (ЧТЕІ КНТЕУ), а також вивчення реального стану справ в інституті експертна комісія дійшла висновку, що матеріали, подані інститутом до Міністерства освіти і науки України разом із заявою про акредитацію напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» за переліком, обсягом, повнотою та достовірністю в цілому відповідають вимогам Положення про акредитацію та нормативним документам МОН України щодо акредитації.

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ВСТАНОВЛЕНО:

1. Загальна характеристика Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету, напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету є державним навчальним закладом Міністерства освіти і науки України. Функціонує з 1966 року, спочатку як філія КДТЕУ, з 1994 року – як заочний факультет КДТЕУ, з 1999 року – як інститут у складі КНТЕУ.

ЧТЕІ КНТЕУ за п'ятидесятирічну діяльність набув значного досвіду підготовки висококваліфікованих фахівців для торгівлі, фінансових установ і банків, органів державного казначейства, податкових органів, контрольно-ревізійних управлінь, маркетингових служб, готельних і туристичних комплексів, міжнародного бізнесу.

Згідно з ліцензією та переліком спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, та ліцензованого обсягу Київського національного торговельно-економічного університету, затвердженого Міністерством освіти і науки України від 27.09.2016 р., ЧТЕІ КНТЕУ провадить освітню діяльність з підготовки фахівців за 10 спеціальностями за освітнім ступенем «бакалавр» та 9 – за освітнім ступенем

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

«магістр» на денній та заочній формах навчання. В інституті створено 2 факультети, 8 кафедр.

Чернівецький торговельно-економічний інститут очолює директор, який працює за контрактом, укладеним з Київським національним торговельно-економічним університетом. Директор одночасно є головою Конференції трудового колективу, головою Вченої ради та приймальної комісії інституту.

Науково-педагогічний потенціал інституту дозволяє забезпечити навчальний процес необхідною навчально-методичною базою, впроваджувати новітні навчальні технології з широким застосуванням комп'ютерної техніки та програм.

Випускова кафедра маркетингу створена у 2000 році (наказ КНТЕУ № 1194 від 21 липня 2000 року), в 2005 році перейменована у кафедру маркетингу та комерційної діяльності, а у липні 2009 року – кафедру товарознавства та маркетингу, з грудня 2016 року – кафедру товарознавства, маркетингу та комерційної логістики.

На сьогодні випускову кафедру очолює кандидат технічних наук, доцент Лошенко Ірина Романівна.

До складу кафедри входять 14 науково-педагогічних працівників – серед яких, 2 доктори наук, 10 кандидатів наук, 1 старший викладач, 1 асистент. До підготовки студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» залучаються також науково-педагогічні співробітники інших кафедр інституту та практичні працівники.

Підготовку фахівців на 01.10.2017 року здійснювали 112 викладачів, з яких більшість має науковий ступінь доктора та кандидата наук.

Формування контингенту студентів здійснюється на основі глибокого вивчення потреб сфери торгівлі та виробництва, що дозволяє інституту коригувати плани прийому студентів і організувати роботу з підготовки за новими перспективними спеціальностями.

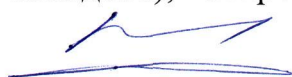
Загальні показники розвитку Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

Загальні показники розвитку
Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

№ пор.	Показник	Значення показників
1	Рівень акредитації ВНЗ	IV
3	Кількість ліцензованих спеціальностей (відповідно до переліку 2015 року) в тому числі: за першим (бакалаврським) рівнем за другим (магістерським) рівнем за третім (освітньо-науковим) рівнем	10 10 9 -
2	Кількість спеціальностей (відповідно до переліку 2015 року), акредитованих* за: за першим (бакалаврським) рівнем за другим (магістерським) рівнем за третім (освітньо-науковим) рівнем	9 8 -
3	Контингент студентів на всіх рівнях навчання, осіб • на денній формі навчання • на заочній формі навчання	2354 858 1496
4	- на вечірній формі навчання	-
5	Кількість факультетів	2
6	Кількість кафедр	8
7	Чисельність співробітників (усього), осіб - у тому числі науково-педагогічних працівників	237 112
8	Серед них: - докторів наук, професорів, осіб/% - кандидатів наук, доцентів, осіб/%	10 (9 %) 70 (62,5 %)
9	- без наукових ступенів і вчених звань, осіб/%	32 (28,5 %)
10	Загальна/навчальна площ будівель, кв. м	9400,7/2667,85
11	Загальний обсяг державного фінансування, тис. грн.	12139,7
12	Кількість посадкових місць у читальних залах	180
13	Кількість робочих місць з ПЕОМ для студентів - у тому числі з виходом у Інтернет	239 239

Міжнародні зв'язки здійснюються в рамках укладених інститутом договорів про співпрацю. Партнерами ЧТЕІ КНТЕУ є: Реально-гуманітарний університет (м. Кагул, Молдова), Старопольський університет (м. Кельце, Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Польща), Вища школа економіки та менеджменту державного управління (м. Братіслава, Словаччина), Вища школа торгівлі і послуг в Познані (Польща), Університет прикладних наук Карінтії (м. Філлах, Австрія), Брестський державний технічний університет (Білорусь), Поліський державний університет (м. Пінськ, Білорусь), Білоруський торговельно-економічний університет споживчої кооперації (м. Гомель, Білорусь), Могильовський державний університет ім. А.А. Кулешова (м. Могильов, Білорусь), Вища бізнес-школа Острави (м. Острава, Чехія), Університет УНІОН (м. Белград, Сербія), Економічний університет ім. Кароля Адаміцького (м. Катовіце, Польща), Університет Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія), Університет фінансів і менеджменту в Варшаві (м. Варшава, Польща), Вища школа соціальних технологій (м. Рига, Латвія), Університет інформатики та мистецтв (м. Лодзь, Польща), Університет коледж туризму та екології (м. Суха-Бескидзька, Польща), Бельцький державний університет ім. Алеку Руссо (м. Бельц, Молдова), Східний середземноморський університет (м. Фамагуста, Північний Кіпр), Молдавська економічна академія (м. Кишинів, Молдова), Лодзинський університет (м. Лодзь, Польща), Українсько-грузинський учбово-науковий центр (м. Марнеулі, Грузія), Трансильванський університет (м. Брашов, Румунія), Вітебський державний технологічний університет (м. Вітебськ, Білорусь), Факультет прикладних наук в Кракові Суспільної академії наук (м. Краків, Польща), Стопанска Академія «Д.А.Ценов» (м. Свіштов, Болгарія). Стабільність міжнародних зв'язків інституту підтверджується постійним оновленням баз даних діючих програм і проектів та узгодженням нових договорів.

Висновок. Подані до Міністерства освіти і науки України Чернівецьким торговельно-економічним інститутом Київського національного торговельно-економічного університету (ЧТЕІ КНТЕУ) необхідні установчі документи, діючі ліцензії, сертифікати, які забезпечують умови діяльності Інституту, інформація про загальні показники розвитку Інституту є достовірними і підтверджують можливість підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.030510

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

«Товарознавство і торговельне підприємництво». Копії документів, що засвідчують юридичні підстави для здійснення освітньої діяльності, відповідають оригіналам.

Професорсько-викладацький склад, матеріально-технічна база, навчально-методичне та інформаційне забезпечення ЧТЕІ КНТЕУ відповідають Ліцензійним умовам освітньої діяльності у сфері вищої освіти та державним акредитаційним вимогам до якості освіти з підготовки фахівців вищими навчальними закладами IV рівня акредитації. Інститут співпрацює з провідними вітчизняними та зарубіжними вищими навчальними закладами.

2. Формування контингенту студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Аналіз представлених документів свідчить про те, що прийом студентів за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» здійснюється у межах ліцензованого обсягу на підготовку фахівців за рахунок державного замовлення, коштів фізичних та юридичних осіб у відповідності до Закону України «Про вищу освіту», Умов прийому до вищих навчальних закладів України (наказ МОН України № 169 від 25.03.2005 р.), Правил прийому Київського національного торговельно-економічного університету та інших нормативних документів.

Для формування якісного складу студентів в умовах ступеневої системи освіти використовуються різні форми профорієнтаційної роботи, а саме: укладання угод про співпрацю із торговельними, виробничими, посередницькими підприємствами та організаціями, рекламними агенціями, податковими інспекціями й адміністраціями, контрольно-ревізійними органами, пенсійними фондами та банківськими установами; проведення днів відкритих дверей; інформування про інститут у засобах масової інформації, на сайті інституту; розповсюдження рекламно-інформаційних матеріалів, буклетів серед випускників середніх загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, училищ та

Голова експертної комісії Князь Святослав Володимирович

коледжів I та II рівнів акредитації міста Чернівців та області, а також інших областей; впровадження новітніх методів профорієнтаційної роботи, а саме: презентації випускових спеціальностей кафедри, профорієнтаційні уроки-лекції, маркетингові ділові ігри з учнями, проведення майстер-класів, відеопрезентації рекламних роликів, розроблених студентами, бесіди-інтерв'ю з школярами та батьками майбутніх абітурієнтів; популяризація спеціальності у соціальних мережах; проведення ярмарок кар'єри із працевлаштування.

Контингент студентів за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» формується в основному з абітурієнтів, які здобули повну загальну середню освіту.

Показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» наведено у таблиці 2.

Працевлаштуванню випускників сприяє співпраця випускової кафедри з Центром маркетингу та сприяння працевлаштування студентів і випускників ЧТЕІ КНТЕУ, яка реалізується через низку заходів: організація семінарів, тренінгів, майстер-класів для студентів щодо вибору роботи та побудови успішної кар'єри; організація та участь у проведенні презентацій діяльності підприємств-роботодавців, організація «Ярмарку кар'єри»; проведення анкетування серед студентів з метою вивчення потреб у працевлаштуванні; надання консультацій претендентам на вакансії щодо вимог та діяльності компанії замовника та інших презентаційних видів роботи.

Висновок. Експертна комісія засвідчує, що наведені дані вказують на зацікавленість абітурієнтів в опануванні теоретичних знань і набутті практичних навичок професії товарознавця, що відображає ситуацію на регіональному ринку праці. Однак кафедрі необхідно посилити профорієнтаційну роботу, що дозволить забезпечити якісний відбір абітурієнтів для навчання за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр».

Таблиця 2

Показники формування контингенту студентів
за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»
Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

№ пор.	Показники	Роки					
		2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	
1	2	3	4	5	6	7	
1	Ліцензований обсяг підготовки (всього)	80	80	80	80	80	
	• в т.ч. денна форма навчання	50	50	50	50	50	
	• в т.ч. заочна форма навчання	30	30	30	30	30	
2	Прийнято на навчання, всього (осіб)	35	20	18	15	8	
	• денна форма	22	14	14	9	4	
	в т.ч. за державним замовленням:	15	14	13	6	0	
	• заочна форма	9	6	4	6	4	
	в т.ч. за державним замовленням:	5	1	0	1	0	
	• нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	-	-	-	-	-	
	• таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	-	-	-	-	-	
	зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	-	-	-	-	
3	Подано заяв на одне місце за формами навчання	2,06	1,9	1,46	1,52	2	
	• денна	0,67	0,5	1,17	0,27	0,5	
	• заочна						
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення	6,87	6,78	5,62	5,07	4,97	
	• денна	4,0	3	-	8	-	
	• заочна						
5	Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на	13	7	27	23	20	
	• денну форму навчання	1	-	13	5	1	
	• заочну форму навчання	12	7	14	18	19	

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

3. Зміст підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Підготовка бакалаврів за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» у Чернівецькому торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету (ЧТЕІ КНТЕУ) здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» з урахуванням інших директивно-нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

Під час перевірки були проаналізовані документи та матеріали, які відображають зміст освіти, зокрема: наповнення варіативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, засобів діагностики якості вищої освіти фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» навчальні плани; графіки навчального процесу.

Наповнення варіативної частини ОКХ, ОПП, засобів діагностики якості вищої освіти підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» розроблено викладачами кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики ЧТЕІ КНТЕУ в межах затверджених Міністерством освіти і науки України структури та форм, з урахуванням традицій ЧТЕІ КНТЕУ, вимог ринку праці, схвалені рішенням вченої ради ЧТЕІ КНТЕУ та затверджені ректором КНТЕУ.

Підготовка фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» відбувається за навчальними планами денної форми навчання, затвердженими ректором Київського національного торговельно-економічного університету. Структура навчальних планів відповідає вимогам ОПП підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», затверджених Міністерством освіти і науки України.

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Навчальним планом підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» передбачено:

- обов'язкові навчальні дисципліни циклу загальної підготовки – 57 кредитів, що становить 23,8% від загального обсягу;
- обов'язкові навчальні дисципліни циклу професійної підготовки – 106,5 кредитів, що становить 44,4% від загального обсягу;
- вибіркові навчальні дисципліни циклу загальної підготовки – 10,5 кредитів, що становить 4,8% від загального обсягу;
- вибіркові навчальні дисципліни циклу професійної підготовки – 51 кредит, що становить 21,3% від загального обсягу;
- практична підготовка – 12 кредитів, що становить 5% від загального обсягу.

Навчальним планом передбачено також практичну підготовку студентів. Формою атестації бакалавра є комплексний екзамен з базової освіти у 8-му семестрі.

У практиці ЧТЕІ КНТЕУ є розроблення щорічних робочих навчальних планів, які враховують усі сучасні вимоги ринку освітніх послуг, нормативні зміни та рекомендації МОН України.

Таким чином, варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм і засобів діагностики якості вищої освіти, навчальні плани фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», розроблено з урахуванням вітчизняних і європейських тенденцій розвитку вищої освіти та затверджено в установленому порядку. В структурі та змісті освітньо-кваліфікаційних характеристик й освітньо-професійних програм узагальнено компетенції даних фахівців, зазначено функції та визначено їх рівні. Засоби діагностики якості вищої освіти визначають рівень сформованості фахових і загальних компетенцій як результат підготовки фахівців напряму

підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» до майбутньої професійної діяльності.

Висновок. Експертна комісія відзначає, що зміст підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» та його складових (ОКХ, ОПП, засоби діагностики, навчальний план) відповідають галузевим стандартам освіти, особливостям професійної діяльності та потребам регіонального ринку праці й чинним акредитаційним вимогам.

4. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

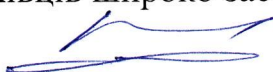
Організація навчального процесу у ЧТЕІ КНТЕУ здійснюється за державними стандартами, вивчення навчальних дисциплін відбувається з використанням інтерактивних методів навчання (дискусія, рольові ігри, інтелектуальний штурм, «мозкова атака», круглий стіл, ситуаційний аналіз, відкриті творчі конкурси тощо).

Експертна комісія проаналізувала навчально-методичне забезпечення процесу підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», зокрема: програми нормативних дисциплін і робочі програми навчальних дисциплін; навчально-методичні комплекси дисциплін; програмне забезпечення практик, методичне забезпечення державної атестації тощо.

За результатами перевірки експертна комісія зазначає: навчально-методичне забезпечення дисциплін постійно вдосконалюється й оновлюється з метою підвищення якості викладання навчальних дисциплін і оптимізації навчального процесу. Навчальні дисципліни програм підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» у повному обсязі забезпечені навчально-методичними комплексами дисциплін, що відповідає акредитаційним вимогам.

Для якісної підготовки фахівців широко застосовуються сучасні технічні засоби

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

навчання: мультимедійні проектори, графопроєктори, відео- та аудіотехніка, надано доступ до мережі Інтернет, а також технології інтерактивного конференц-зв'язку.

За останні п'ять років науково-педагогічними працівниками кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики видано: 11 навчальних та навчально-методичних посібників; 4 електронних посібників; 12 колективних монографій; 226 програм і робочих програм дисциплін, кваліфікаційного екзамену та практики; 9 опорних конспектів лекцій; 21 збірник тестових і ситуаційних завдань; 44 методичні рекомендації; 5 робочих зошити, 1 термінологічний словник, розроблено 8 дистанційних курси. Основними результатами роботи викладачів кафедри з методичного забезпечення є: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з дисциплін; мультимедійні презентації тем дисциплін; контрольні завдання для перевірки рівня знань студентів та ін.

Навчальним планом студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» передбачено виконання 3-х курсових робіт з дисциплін: «Логістика», «Основи митної справи», «Товарознавство (Харчові продукти. Непродовольчі товари)», для яких викладачами інституту розроблені відповідні тематики, підготовлені та затверджені в установленому порядку методичні рекомендації, що відповідає акредитаційним вимогам.

Навчальними планами підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» передбачено наступні види практик:

1. Навчальна практика (Вступ до фаху – проводиться в I семестрі в перший тиждень навчання студентів. Тривалість практики – 1 тиждень).
2. Виробнича практика 1 (проводиться у IV семестрі. Тривалість практики – 3 тижні).
3. Виробнича практика 2 (проводиться у VI семестрі. Тривалість практики – 2 тижні).

Виробнича практика 3 (проводиться у VIII семестрі. Тривалість практики – 4 тижні).

Організація вищезазначених видів практик та їх проходження здійснюється за розробленими викладачами кафедри програмами згідно з методичними рекомендаціями, що відповідають положенню про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, навчальним планам, освітньо-кваліфікаційним характеристикам та освітньо-професійним програмам підготовки відповідних фахівців та особливостям бази практики. Практична підготовка фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» відбувається на сучасних підприємствах і в організаціях (ТОВ «Будторг», ПП «Оптітрейд», ТОВ «Торговий Дім «ТУМ-РОТИС», ОД ПАТ «Страхова компанія «Універсальна», ТОВ «Ротис» ЛТД, ТОВ «АНТ ЛТД», Колективне підприємство «Малютко», ГО «Спілка дизайнерів інтер'єрів України», ТОВ «Софія Люкс ЛТД», ТОВ «Телерадіокомпанія А.С.С.», ТДВ «Трембіта», ТОВ «Автоплаза», ПрАТ СК «Княжа Вієнна», ТзОВ «Універсам», ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ТзОВ «Технонафтозбут», ТОВ «Мібек», ТОВ «Юстас», ТзОВ «Лукавтотранс», ПрАТ «Імпульс», ППТФ «Україночка», ПВКП «Дім») різних галузей, з якими існують довготривалі зв'язки та укладені договори, які за необхідністю оновлюються.

Навчальним планом підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» передбачено проведення кваліфікаційного екзамену (8-й семестр), який складається з тестової перевірки знань з нормативних дисциплін професійної та практичної підготовки, що формують основні компетенції «бакалавра» (набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування товарознавчих знань та компетентностей у широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; наявність елементарних навичок роботи з персональним комп'ютером, уміння використовувати необхідне програмне

забезпечення; здатність працювати з інформацією, зокрема у глобальних інформаційних мережах, уміння працювати з базами даних, аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до пізнання навколишнього світу на основі фізичних, хімічних, біологічних законів та застосування їх у розрізі дослідницьких умінь; здатність до усного та письмового професійного спілкування українською мовою; розуміння національної культури, загальнолюдських та національно-культурних цінностей, закономірностей функціонування культури в суспільстві, розуміння національних інтересів у світовій геополітиці та геоekonomіці; здатність продемонструвати вправність у володінні іноземною мовою, включаючи професійну термінологію з метою виконання посадових обов'язків, проведення наукових та прикладних досліджень; здатність до креативного мислення, генерування нових ідей при розробці та виконанні проектів; робота в команді під керівництвом лідера, наявність навичок, що враховують вимоги до дисципліни, планування та управління часом; здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності, застосувати набуті знання та вміння в нетипових ситуаціях), а також комплексних кваліфікаційних завдань, що вміщують умови залучення студентів до певних видів діяльності, передбачених посадовими обов'язками первинних посад даного професійного профілю. Рішення щодо присвоєння освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» приймає екзаменаційна комісія.

Важливу роль в організації навчально-виховного процесу в інституті відіграє інформаційне забезпечення, високий рівень якого створюють бібліотека та центр інформаційних технологій. Бібліотека ЧТЕІ КНТЕУ має змогу обслуговувати понад 4 тис. користувачів. Фонд бібліотеки станом на 1.01.2018 р. складав 124318 примірників новітньої навчальної, методичної, художньої літератури, у тому числі 96445 примірників – книжковий фонд, 24181 – періодичні видання, 989 – електронні видання, 2703 – мережеві локальні документи, що доступні користувачам бібліотеки. У бібліотеці створені необхідні умови для забезпечення навчального процесу, впроваджені

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

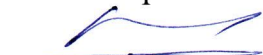
додаткові послуги – сканування, друкування документів, запис на електронні носії. Створено електронний каталог бібліотечного фонду, повнотекстові бази даних (зокрема, «Ліга-закон»), власні інформаційні ресурси.

У бібліотеці накопичено достатньо інформаційних матеріалів для повного забезпечення навчального процесу студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», кількість посадкових місць у читальних залах – 180.

Висновок. Експертна комісія констатує високий рівень навчально-методичного та інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр». Виконання навчального плану, наявне навчально-методичне забезпечення програм дисциплін навчального плану, методичне забезпечення індивідуальної, самостійної та практичної підготовки, державної атестації відповідає чинним вимогам.

5. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Експертна комісія перевірила відомості про науково-педагогічний персонал щодо кадрового забезпечення навчально-виховного процесу за напрямом підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» за наказами про їх зарахування на посади, особовими справами, трудовими книжками та результатами науково-педагогічної діяльності.

Кафедру товарознавства, маркетингу та комерційної логістики очолює кандидат технічних наук, доцент Лошенко Ірина Романівна, яка у 1983 році закінчила Київський торговельно-економічний інститут за спеціальністю «Товарознавство і організація торгівлі продовольчими товарами». У 1990 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.18.15 «Товарознавство продовольчих товарів» на тему
Голова експертної комісії Князь Святослав Володимирович

«Організація торгівлі ковбасними виробами для лікувально-профілактичного призначення». Вчене звання доцента кафедри менеджменту і маркетингу присвоєно у 1996 році.

На момент перевірки у штаті випускової кафедри товарознавства та маркетингу працюють 14 науково-педагогічних працівників. Із загальної чисельності викладачів кафедри, що здійснюють підготовку напряму 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», на постійній основі та на засадах внутрішнього сумісництва працює 14 осіб, що складає 100%, з них 1 доктор економічних наук, професор та 1 доктор наук з державного управління, доцент, що складає 14,3%; 9 кандидатів наук, доцентів та 1 кандидат наук, старший викладач, що складає 71,4%.

Підготовку фахівців напряму 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» забезпечує професорсько-викладацький склад таких кафедр: товарознавства, маркетингу та комерційної логістики(випускова), сучасних європейських мов, соціально-гуманітарних наук та права, економічної кібернетики та міжнародних економічних відносин, технології і організації ресторанного господарства, обліку і оподаткування, менеджменту та туризму, фінансів, банківської справи та підприємництва.

Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки фахівців напряму 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» складає 100%, всі викладачі працюють на постійній основі.

Підготовку фахівців за напрямом 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» здійснює 31 науково-педагогічний працівник, серед яких 9 докторів наук, професорів, що складає 29,0% та 22 кандидати наук, що складає - 71,0%. Штатна укомплектованість становить 100% - всі викладачі працюють у ЧТЕІ КНТЕУ за основним місцем роботи.

Для читання лекцій, проведення круглих столів з актуальних проблем товарознавства, комерційної діяльності та митної справи запрошуються практичні працівники торговельних, виробничих, рекламних та посередницьких підприємств, митно-посередницьких структур та провідні науковці інших вищих навчальних закладів.

- Протягом останніх п'яти років викладачі кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики підвищили кваліфікацію, зокрема: Лошенюк І.Р. та Королюк Ю.Г. у Сучавському університеті ім. Штефана чел Маре (Румунія, 23.01.2017 р. - 27.01.2017 р.), Чаплінський Ю.Б. у Старопольській вищій школі в Кельцах (Польща, 22.01.2018 р. - 25.01.2018 р.), Шкабара Т.Л. на кафедрі маркетингу, інновацій та регіонального розвитку Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (01.04. 2015 р. - 30.04. 2015 р.). Пройшли стажування на підприємствах та в установах: Нікульча В.А. (ЧФ ВАТ «Страхова компанія Універсальна», 16.09.2013р. - 15.10.2013р.), Гончарова О.М. (Підприємство з іноземними інвестиціями «Авіс-енергомаш» 01.10.2013 р.- 30.10.2013 р.), Бозуленко О.Ю. (ТОВ Гастроном 148, 1.10.2013 р. - 31.10.2013 р.), Хотинь Л.В. (ПП «Оптітрейд», 16.09.13 р. – 15.10.13 р.), Жалба І.О. (ТОВ фірма «Леон», 12.06.2015 р. - 26.06.2015 р.), Бозуленко О.Я. (ТОВ КВП «Ліна», 01.10.2015 р. - 30.10.2015 р.), Вдовічена О.Г. (ТОВ «Софія люкс ЛТД», 01.10.2015 р. - 30.10.2015 р.), Бурдяк О.М. (ТОВ «Тисяча дрібниць», 02.11.2015 р. - 01.12.2015 р.), Чаплінський Ю.Б. (ТОВ «Ант ЛТД», 01.03.2016 р. - 30.03.2016 р.)

Висновок. Комісія зазначає, що система підготовки та добору кадрів і призначення їх на роботу в інституті здійснювалася відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та Наказу Міністерства освіти і науки України № 744 від 24.12.2002 р. «Про затвердження Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього та четвертого рівнів акредитації». Викладацький склад кафедр і випускової кафедри, що беруть участь у підготовці бакалаврів за

напрямом 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво», закріплено за дисциплінами відповідно отриманій освіті, науковим ступеням і вченим званням, практичному досвіду, що відповідає акредитаційним вимогам.

**6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу фахівців
напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне
підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»**

Експертна комісія перевірила оригінали документів, які засвідчують права на володіння навчальними приміщеннями Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Результати перевірки комісії свідчать про те, що матеріально-технічна база ЧТЕІ КНТЕУ відповідає встановленим вимогам і є достатньою для забезпечення навчально-виховного процесу, наукової роботи та соціально-побутових потреб професорсько-викладацького складу та студентів.

Навчальний процес підготовки фахівців напряму 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» відбувається у чотирьох сучасно обладнаних навчальних корпусах та у достатньому обсязі забезпечений аудиторним фондом, спеціалізованими кабінетами та лабораторіями, комп'ютерними класами.

Загальна площа приміщень інституту складає 9400,7 кв. м., у тому числі: навчальна – 2667,85 кв.м., навчально-допоміжна – 938,4 кв.м., загальна площа гуртожитку складає 3760,1 кв.м. Навчально-допоміжна площа включає приміщення кафедр, деканатів, бібліотек, читальних залів та ін. Підсобна площа включає коридори, туалети, гардероб, буфет, службові приміщення та ін.

Проведення занять студентів відбувається у 2 зміни. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів з урахуванням навчання за змінами) становить 2,9 м² на одну особу.

До складу Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ входить центр інформаційних технологій, який оснащений найсучаснішою комп'ютерною технікою. Тут кожен викладач та студент має можливість

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

опанувати сучасну комп'ютерну техніку, працювати на персональному комп'ютері, займатися пошуком інформації в мережі Internet.

За останні роки суттєво оновився комп'ютерний парк. До основних програм, що використовуються в процесі підготовки студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», відносяться: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office Outlook, Microsoft Office PowerPoint, Microsoft Office Access, Microsoft Office InfoPath, Microsoft Office Publisher, Project 2003 Win32 Russian, Project Expert, Парус Консультант, Ліга: Закон Еліт 8.1.5, Deductor Studio Academic 5.1., Visio Pro 2003, ABBYY Lingvo 11 MD EDU, ABBYY Finereader 8.0 Corporate Edition, «1С: Підприємство 7.7 (мережева)», «1С: Підприємство 8 (мережева)».

У Чернівецькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ створено належні умови для організації дозвілля та відпочинку студентів: працює буфет, студентський клуб, клуб художньої самодіяльності, спортивно-оздоровчий комплекс, до якого входять: спортивний зал, спортивний майданчик, які обладнані спортивними тренажерами, аудіоапаратурою та необхідним інвентарем.

Інституту належить гуртожиток, де створено належні санітарні та побутові умови, які сприяють успішному навчанню та змістовному відпочинку студентської молоді. Студенти проживають у затишних кімнатах на 2-3 особи, які обладнані сучасними меблями, у їх користуванні холодильники, телевізори, електричні плити. Кількість місць для проживання здобувачів у гуртожитку складає 285, кількість студентів, які потребували поселення у гуртожиток на 01.09.2017 року складала 290 чоловік. Поселено у гуртожиток 285. Таким чином, забезпеченість здобувачів гуртожитком становить 98,3 %.

Висновок. Експертна комісія ознайомила з станом матеріально-технічної бази інституту та відзначає її достатній рівень для організації навчального-виховного процесу, здійснення наукових досліджень, організації самостійної та практичної підготовки студентів, їх проживання у гуртожитку,

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

організації духовного та фізичного розвитку, що відповідає встановленим вимогам підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр».

7. Якість підготовки і використання випускників напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Під час проведення акредитаційної експертизи встановлено, що діагностика успішності навчання у Чернівецькому торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету проводиться відповідно до вимог нормативної бази Міністерства освіти і науки України, а також згідно з Положенням «Про організацію навчального процесу навчання у Чернівецькому торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету».

У Чернівецькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ розроблено дієву систему контролю та управління якістю підготовки студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр». Система передбачає проведення різних форм контролю: вхідний контроль, поточний контроль, семестровий підсумковий контроль (залік або екзамен), захист курсових робіт, державна атестація, контроль залишкових знань.

Вхідний контроль проводиться у студентів першого курсу з метою визначення рівня залишкових знань, здобутих під час навчання у закладах загальної повної середньої освіти. Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки студента (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу).

Підсумковий семестровий контроль охоплює всю програму навчальної дисципліни та проводиться у формі заліку чи екзамену.

Контроль залишкових знань студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

здійснюється систематично у формі виконання комплексних контрольних робіт (ККР).

Для студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» ККР проводилися з дисциплін циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, циклу природничо-наукової підготовки та циклу професійної та практичної підготовки.

З дисциплін циклу гуманітарної соціально-економічної підготовки комплексні контрольні роботи проводилися з дисциплін: «Правознавство», «Історія України» та «Економічна теорія». Результати ККР дали наступні середні показники: абсолютна успішність склала 100,0%, якісна – 55,2%, середній бал – 3,6.

З дисциплін циклу природничо-наукової підготовки ККР проводилися з дисциплін: «Хімія», «Вища математика» і «Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів». Результати ККР дали наступні середні показники: абсолютна успішність склала 100,0 %, якісна – 52,3%, середній бал – 3,6.

З дисциплін циклу професійної та практичної підготовки ККР проводилися з дисциплін: «Товарознавство (Непродовольчі товари)», «Товарознавство. Харчові продукти», «Торговельне підприємництво». Результати ККР дали наступні середні показники: абсолютна успішність склала 100%, якісна – 56,9%, середній бал – 3,7.

Показники абсолютної та якісної успішності за результатами ККР відповідають встановленим критеріям акредитації.

Показники проходження та захисту практики студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» показують 100% абсолютної успішності; якісна успішність склала у 2014 р. – 67,9%, у 2015 р. – 70,0%, у 2016 р. – 76,5%, у 2017 р. – 64,0%.

Таким чином, показники абсолютної та якісної успішності за результатами аналізу виробничої практики студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» відповідають акредитаційним вимогам.

Результати виконання курсових робіт студентами напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» показують 100% абсолютну успішність; якісна успішність склала у 2014 р. – 67,9%, у 2015 р. – 75,0%, у 2016 р. – 76,5%, у 2017 р. – 60,0%, що відповідає акредитаційним вимогам.

Показники атестації випускників (кваліфікаційного екзамену) напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» 100% абсолютну успішність; якісна успішність склала у 2014 р. – 50,0%, у 2015 р. – 70,0%, у 2016 р. – 76,5%, у 2017 р. – 60,0%, що відповідає акредитаційним вимогам.

Другий етап комплексних контрольних робіт було проведено під час роботи експертної комісії щодо повторного заміру знань студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр».

Для студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр». ККР проводилися з дисциплін циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки «Правознавство», «Економічна теорія», «Історія України». За результатами виконання ККР середні показники склали: абсолютна успішність – 100,0%, якісна – 51,7%, середній бал – 3,6. Порівняння показників першого та другого етапів замірів знань студентів свідчать про те, що не відбулось відхилення абсолютної успішності, якісна – зменшилась на 3,5%, середній бал не змінився. Ці показники знаходяться у межах встановлених акредитаційними вимогами.

Результати ККР з дисциплін циклу природничо-наукової підготовки: «Хімія», «Вища математика» та «Матеріалознавство та основи технології

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

виробництва товарів» показали середній показник абсолютної успішності – 100,0%, якісної – 52,3%, середній бал – 3,5. Порівняння результатів першого та другого етапів виконання ККР показує, що абсолютна та якісна успішність не змінилися, середній бал зменшився на 0,1. Ці показники знаходяться у межах встановлених акредитаційними вимогами.

З циклу професійної та практичної підготовки ККР проводились з дисциплін «Товарознавство (Непродовольчі товари)», «Товарознавство. Харчові продукти», «Торговельне підприємництво». Результати ККР з дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Товарознавство (Непродовольчі товари)», «Товарознавство. Харчові продукти», «Торговельне підприємництво» показали такі середні показники: абсолютна успішність – 100%, якісна – 56,9%, середній бал – 3,6. Порівняння результатів виконання ККР при самоаналізі та під час роботи експертної комісії показує, що показники абсолютної та якісної успішності залишилися без змін, середній бал зменшився на 0,1. Ці показники знаходяться у межах встановлених акредитаційними вимогами.

Висновок. Підготовка фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» за показниками успішності, а саме: результати комплексних контрольних робіт з дисциплін циклів гуманітарної та соціально-економічної підготовки, природничо-наукової підготовки, професійної та практичної підготовки, захисту курсових робіт, практик та атестації випускників відповідають встановленим акредитаційним вимогам щодо якості освіти.

8. Науково-дослідна діяльність та міжнародні зв'язки випускової кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики, яка забезпечує підготовку фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Науково-педагогічні працівники кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики беруть активну участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах, симпозіумах, форумах та

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

семінарах з питань розвитку товарознавчої, маркетингової, рекламної, посередницької діяльності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації та євроінтеграції, управління ризиками, що знаходить свій прояв у монографічних виданнях, публікаціях у фахових наукових журналах і збірниках наукових праць, в тому числі, що входять до міжнародних наукометричних баз даних.

Науково-дослідна діяльність кафедри здійснюється у тісній взаємодії з вітчизняними та зарубіжними науковими закладами і провідними торговельно-виробничими підприємствами й організаціями.

Міжнародні зв'язки відбуваються в рамках укладених договорів про співпрацю. Партнерами інституту загалом та кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики зокрема є 26 іноземних ВНЗ з Австрії, Білорусі, Грузії, Латвії, Молдови, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Словаччини, Чехії. Це Реально-гуманітарний університет (м. Кагул, Молдова), Старопольський університет (м. Кельце, Польща), Вища школа економіки та менеджменту державного управління (м. Братіслава, Словаччина), Вища школа торгівлі і послуг в Познані (Польща), Університет прикладних наук Карінтії (м. Філлах, Австрія), Брестський державний технічний університет (Білорусь), Поліський державний університет (м. Пінськ, Білорусь), Білоруський торговельно-економічний університет споживчої кооперації (м. Гомель, Білорусь), Могильовський державний університет ім. А.А. Кулешова (м. Могильов, Білорусь), Вища бізнес-школа Острави (м. Острава, Чехія), Університет УНІОН (м. Белград, Сербія), Економічний університет ім. Кароля Адаміцького (м. Катовіце, Польща), Університет Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія), Університет фінансів і менеджменту в Варшаві (м. Варшава, Польща), Вища школа соціальних технологій (м. Рига, Латвія), Університет інформатики та мистецтв (м. Лодзь, Польща), Університет коледж туризму та екології (м. Суха-Бескидзька, Польща), Бельцький державний університет ім. Алеку Руссо (м. Бельц, Молдова), Східний середземноморський університет (м. Фамагуста, Північний Кіпр), Молдавська економічна академія (м. Кишинів, Молдова), Лодзинський університет (м. Лодзь, Польща), Українсько-Голова експертної комісії Князь Святослав Володимирович

грузинський учбово-науковий центр (м. Марнеулі, Грузія), Трансильванський університет (м. Брашов, Румунія), Вітебський державний технологічний університет (м. Вітебськ, Білорусь), Факультет прикладних наук в Кракові Суспільної академії наук (м. Краків, Польща), Стопанска Академія «Д.А.Ценов» (м. Свіштов, Болгарія).

За 5 останніх років штатними науково-педагогічними працівниками кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики захищено 1 докторську дисертацію, на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління (Королюк Ю.Г., 2012 р.); та 4 кандидатські дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (Вдовічена О.Г. (2012 р.), Бозуленко О.Ю. (2014 р.), Нікульча В.А. (2015 р.), Шимко А.В. (2017 р.).

Наукові розробки професорсько-викладацького складу кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики за 2014-2017 рр. знайшли свій вияв у 5 колективних монографіях, 124 надрукованих тезах доповідей та в 54 наукових статтях у фахових виданнях, з них 25 – у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних. Викладачі кафедри активно брали участь у науково-практичних конференціях різних рівнів, з них 58 – міжнародних науково-практичних конференцій, 11 – всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Нині на кафедрі виконується кафедральна НДР на тему: «Управління маркетинговими технологіями на підприємствах роздрібної торгівлі», державний реєстраційний номер 0116U007691, супровідний лист №110/06-18 від 05.02.2015 р. (термін виконання I квартал 2017 - IV квартал 2018 рр.). Результатом виконання заплановано підготовка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління маркетинговими технологіями на підприємствах роздрібної торгівлі Чернівецької області.

Викладачі кафедри беруть активну участь у підготовці та проведенні кафедральних і міжвузівських науково-практичних конференцій, фахових

олімпіадах, наукових і методичних семінарах, у розробленні ініціативних науково-дослідних тем.

Отримані результати наукових досліджень використовуються у навчальному процесі при читанні лекцій, проведенні практичних занять і лабораторних робіт для студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр». Студенти під керівництвом викладачів кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики беруть активну участь у конкурсах наукових робіт, всеукраїнських та наукових конференціях, олімпіадах. Наукові доробки студентів за останні п'ять років висвітлені у 110 наукових статтях у збірниках наукових праць та 196 тезах доповідей у збірниках матеріалів відповідних конференцій. Студенти напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» приймають активну участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді (I та II етапів), виявляючи високий рівень знань з фахових дисциплін. Студенти неодноразово були відзначені подяками та грамотами за творчий підхід, креативність мислення, конструктивні пропозиції при виконанні конкурсних завдань.

Висновок. Експертна комісія засвідчує достатній рівень науково-дослідної діяльності кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики, активну участь студентів у науковій роботі. Організація міжнародних зв'язків відбувається на основі розвитку співробітництва із закордонними ВНЗ-партнерами. Проте, надалі необхідно звернути увагу на необхідність висвітлення наукових досліджень кафедри у міжнародних виданнях та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних.

9. Перелік зауважень (приписів) контролюючих органів та заходи щодо їх усунення

Під час попередньої акредитації фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» експертами від Міністерства освіти і науки України було висловлено низку

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

пропозицій щодо покращення навчально-виховного процесу, які носили рекомендаційний характер:

1. Продовжити роботу щодо покращення якісного складу кафедри шляхом підготовки власних кадрів через аспірантуру і докторантуру, стажування викладачів у провідних вітчизняних і зарубіжних ВНЗ.

2. Удосконалити методичне забезпечення самостійної роботи студентів, враховуючи вимоги Болонської декларації щодо чіткого визначення обсягів усіх видів навчальної та наукової роботи студентів.

3. Продовжити роботу щодо оснащення лабораторій спеціальними навчальними приладами та зразками, створення мультимедійних та спеціалізованих комп'ютерних класів з метою проведення практичних та лабораторних занять за новітніми навчальними технологіями.

4. Активізувати видання навчальних посібників та підручників з грифом Міністерства освіти і науки України й електронних посібників з основних професійно-орієнтованих дисциплін, які викладаються кафедрою.

5. Посилити роботу з боку викладачів кафедри щодо поповнення фонду бібліотеки виданнями спеціальної та наукової літератури з фахових дисциплін.

6. У зв'язку з сучасними тенденціями в освітній галузі важливого значення викладачам кафедри товарознавства та маркетингу залучатися до підготовки наукових праць у міжнародних виданнях і міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Coreniscus тощо).

Висновок. Відповідно до рекомендацій експертної комісії попередньої акредитаційної експертизи Міністерства освіти і науки України кафедра товарознавства, маркетингу та комерційної логістики для посилення підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» було усунено зауваження та проведено таку роботу:

1. Підготовлено та захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук доцентом кафедри Королюком Ю.Г. Тема: «Методологія

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

та організація системного аналізу механізмів регіонального управління соціально-економічним розвитком регіонів України», Національна академія державного управління при Президентові України, 2012 р.

Підготовлено та захищено 3 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук:

- у листопаді 2014 р. у Львівському університеті бізнесу та права захистив дисертацію асистент кафедри Бозуленко О.Ю. Тема: «Розвиток торговельних підприємств на засадах комерціалізаційно-диверсифікованих стратегій».
- у травні 2016 р. у Київському національному торговельно-економічному університеті захистив дисертацію старший викладач кафедри Нікульча В.А. Тема дисертації: «Мотивування покупців підприємствами роздрібною торгівлі»;
- у жовтні 2017 р. у Київському національному торговельно-економічному університеті захистила дисертацію асистент кафедри Шимко А.В. Тема дисертації: «Управління маркетинговими технологіями в роздрібній торгівлі».

Пройшли стажування такі викладачі кафедри:

- Шкабара Т.Л. – квітень 2015 р. кафедра маркетингу, інновацій та регіонального розвитку ЧНУ ім. Ю. Федьковича;
- Лошенко І.Р. – 23-27 січня 2017 р., Сучавський університет ім. Штефана чел Маре (Stefan cel Mare University in Suceava, Suceava, Romania);
- Королюк Ю.Г. – 23-27 січня 2017 р., Сучавський університет ім. Штефана чел Маре (Stefan cel Mare University in Suceava, Suceava, Romania);
- Чаплінський Ю.Б. – 25 січня 2018 р., Старопольська вища школа в Кельцах (Польща)
- Жалба І.О. – червень 2015 р., ТОВ фірма «Леон»;
- Бозуленко О.Я. – жовтень 2015 р., ТОВ КВП «Ліна»;
- Бурдяк О.М. – жовтень 2015 р., ТОВ «Тисяча дрібниць»;

- Вдовічена О.Г. – жовтень 2015 р., ТОВ «Софія люкс ЛТД»;
- Сінгаєвський І.О. – листопад 2015 р. ТДВ «ЄКЦ» «Євроконсалтинг»;
- Лошенюк І.Р. – вересень 2016 р., ТОВ КВП «Ліна»;
- Чаплінський Ю.Б. – березень 2016 р., ТОВ «Ант ЛТД»;
- Хотинь Л.В. – жовтень 2013 р., ПП «Оптітрейд»; заплановано - квітень 2018 р., ПВКП «Дім».

2. Розроблено і опубліковано:

2014 р.

- Лошенюк І.Р., Шкабара Т.Л., Клевчук О.Г. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Товарознавчі складові ринкознавства» для студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»;
- Шкабара Т.Л. (у співавторстві) Методичні рекомендації до лабораторних занять з дисципліни «Товарознавство (Харчові продукти) (Розділ 3 «Смакові товари»; Розділ 4 «Молочні товари»; Розділ 5 «Кондитерські товари»))» для студентів напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»;
- Гончарова О.М. Збірник тестів з дисципліни «Експертиза товарів» для студентів спеціальності «Товарознавство і торговельне підприємництво»;
- Хотинь Л.В. Методичні рекомендації та завдання для практичних занять з дисциплін «Технічне регулювання (оцінювання відповідності)» для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»;
- Шкабара Т.Л. (у співавторстві) Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»;
- Хотинь Л.В. (у співавторстві) Опорний конспект лекцій з дисципліни «Управління продажем» для студентів галузі знань 0305 «Економіка та

підприємництво» напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво»;

- Лошенко І.Р. (у співавторстві) Робочий зошит з дисципліни «Маркетинг» для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напрямів підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво», галузі знань 0517 «Харчова промисловість та переробка сільськогосподарської продукції» напряму підготовки 6.051701 «Харчові технології та інженерія»;

2015 р.

- Вдовічена О.Г., Хотинь Л.В. Опорний конспект з дисципліни «Захист прав споживачів» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство та комерційна діяльність»;

- Шкабара Т.Л. Методичні рекомендації до лабораторних занять з «Товарознавство (Харчові продукти)» для студентів напряму підготовки 6.051701 «Харчові технології та інженерія»;

2016 р.

- Бозуленко О.Я., Шкабара Т.Л. Методичні рекомендації до виконання випускних кваліфікаційних робіт для студ. осв. ступеня «спеціаліст» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» спеціальності 03051001 «Товарознавство і комерційна діяльність»;

- Бозуленко О.Я., Шкабара Т.Л., Кузьміна В.В., Хотинь Л.В. Метод реком. до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Основи товарознавства» для студ, осв. ст. «бакалавр» галузі знань галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»;

- Шкабара Т.Л., Бозуленко О.Я., Кшевецький О.С., Хотинь Л.В., Гончарова О.М., Бозуленко О.Ю. Збірник тестових завдань до

кваліфікаційного екзамену для студ. СВО «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (Товарознавство і торговельне підприємництво);

- Бозуленко О.Ю., Бозуленко О.Я. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Товарознавство (непродовольчі товари)» для студентів усіх спеціальностей і форм навчання;

2017 р.

- Шкабара Т.Л. Збірник тестових завдань для студентів спеціальностей 051 «Економіка» (Міжнародна економіка), 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (Економіка підприємства), 071 «Облік і спадкування»;

- Бозуленко О.Я., Шкабара Т.Л. Методичні рекомендації до виконання випускних кваліфікаційних робіт для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (Товарознавство та комерційна логістика)» СВО «магістр» всіх форм навчання;

- Бозуленко О.Ю. Збірник тестових завдань з дисципліни «Комерційна діяльність» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (Товарознавство та торговельне підприємництво)» СВО «бакалавр» всіх форм навчання.

3. Продовжено удосконалення оснащення Лабораторії з харчових технологій, стандартизації, сертифікації, метрології та управління якістю. Зокрема, введено у дію навчально-дослідницький комплекс на основі мікроскопу MICROmed XS-2610, (аналог МІКМЕД 1-1-20, монокуляр, освітлювач, 40x1500x), мультимедійного проектора та персонального комп'ютера, що дозволило розширити навчальні можливості лабораторії.

Згідно Наказу директора ЧТЕІ КНТЕУ № 91 від 08.06.2017 р. «Про удосконалення використання приміщень та аудиторного фонду ЧТЕІ КНТЕУ»

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

ведеться робота з облаштування двох додаткових комп'ютерних класів у корпусі № 3 (вул. Аксєніна, 2Д) - ауд. 8 на 11 робочих місць та ауд. 9 на 12 робочих місць та підключення даних комп'ютерів до мережі Internet.

Щорічно оновлюються та доповнюються колекції зразків товарів продовольчої та непродовольчої груп, що використовуються у процесі викладання таких дисциплін як «Товарознавство непродовольчих товарів», «Товарознавство. Харчові продукти», «Товарознавство. Транспортні засоби», «Товарознавство. Культурні цінності».

4. Впроваджено у навчальний процес посібники:

- Федоров А. О. Радіаційна безпека харчових продуктів : навчальний посібник [для студентів різних спеціальностей, які вивчають основи товарознавства, харчових технологій, цивільного захисту населення тощо] / А. О. Федоров, Т. Л. Шкабара, В. О. Федорова. – Чернівці : «Дейсі», 2015;
- Бозуленко О. Я. Організація торгівлі (Роздрібна торгівля) : навчальний посібник / Бозуленко О. Я., Бозуленко О. Ю. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2015;
- Бозуленко О. Я. Організація торгівлі (Оптова торгівля) : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Бозуленко, О. Ю. Бозуленко. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2015;
- Шкабара Т. Л. Теоретичні основи товарознавства (Частина 1) для студентів вищ. навч. закл. / Т. Л. Шкабара. – Чернівці, 2017 р.;
- Бозуленко О. Я. Навчальний посібник «Товарознавство (Господарчі товари)» для студентів освітнього ступеня «бакалавр» галузей знань «Управління та адміністрування», «Соціальні та поведінкові науки», «Сфера обслуговування», «Виробництво та технології» усіх форм навчання / Бозуленко О. Я., Бозуленко О. Ю. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2017;

Впроваджено у навчальний процес електронні навчальні посібники:

- Лошенко І.Р., Любківська Г.В. «Маркетингова товарна політика» для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» та студентів напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство та торговельне підприємництво», 2014 р.;
- Любківська Г.В. «Мерчандайзинг» для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» та студентів напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство та торговельне підприємництво», 2014 р.;
- Хотинь Л.В. «Технічне регулювання (Основи стандартизації, метрології та управління якістю)» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 6.03051001 «Товарознавство і торговельне підприємництво», 2015 р.;
- Лошенко І.Р. «Маркетинг» для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» та студентів напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство та торговельне підприємництво», 2016 р.;
- Лошенко І.Р., Жалба І.О., Чаплінський Ю.Б., Нікульча В.А., Олійнич С.І., Лошенко О.В. «Міжнародний маркетинг» для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» та студентів напрямку підготовки 6.030510 «Товарознавство та торговельне підприємництво», 2016 р.;
- Бозуленко О. Я. Організація торгівлі (Оптова торгівля) : електронний навчальний посібник / О. Я. Бозуленко, О. Ю. Бозуленко. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2016.;
- Вдовічена О. Г. Організація виставкової діяльності : навчальний посібник / А. А. Вдовічен, О. Г. Вдовічена. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2018.;

5. Поповнення фонду бібліотеки виданнями спеціальної та наукової літератури з фахових дисциплін:

2013 р.

- Колтунов В.А. Харчові продукти. Фрукти, ягоди, овочі, гриби: підручник /В.А. Колтунов.-К.:КНТЕУ,2013.-484с.;
- Тищенко Є.В. Харчові жири: підручник /Є.В. Тищенко- 3-е вид., перероб. та доп.-К.:КНТЕУ,2013.-268с.;
- Орлова Н.Я. Фрукти, ягоди, овочі, гриби та продукти їхньої переробки: підручник /Н.Я. Орлова, П.Х. Пономарьов.- [3-е вид., перероб. та доп.] - К.:КНТЕУ,2013. - 516с.;
- Морозова Н.І. Бухгалтерський облік у торгівлі: навчальний посібник /Н.І. Морозова, О.В. Фоміна.-К.:КНТЕУ,2013. - 316с.;
2014 р.
- Експертиза продовольчих товарів. Кредитно-модульний курс: навчальний посібник /О.П. Юдічева, З.Я. Котова, Н.О. Кузнецова, З.П. Рачинська.- К.:Ліра-К.,2014.-248с.;
- Колтунов В.А. Технологія зберігання продовольчих товарів: навчальний посібник / В.А. Колтунов, Є.В. Белінська. – К. : ЦУЛ, 2014. – 138 с.;
- Мікробіологія та фізіологія харчування: навчальний посібник /[В.Д. Малигіна, О.А. Ракша-Слюсарєва, В.П. Ракова та ін.]-2-е вид.,стер.- К.:Кондор,2014.-242с.;
- Назаренко Л.О. Експертиза товарів (Експертиза продовольчих товарів): навчальний посібник /Л.О. Назаренко.-К.:ЦУЛ,2014.-312с.;
- Назаренко Л.О. Ідентифікація та фальсифікація продовольчих товарів. Слайд-курс: навчальний посібник /Л.О. Назаренко.-К.:Ліра-К,2014.-248с.;
- Сирохман І.В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: підручник / Завгородня В.М., Лебединець В.Т.-К.:Знання,2014.-543с.;
- Товарознавство і торговельне підприємництво: навчальний посібник /[А.А. Мазаракі, Н.В. Притульська, В.А. Осика та ін.]; за ред.. А.А. Мазаракі.- К.: КНТЕУ, 2014. – 652 с.;

- Токсикологія продуктів харчування: підручник /С.А. Воронов, Ю.Б. Стецишин, Ю.В. Панченко, А.М. Когут. – Львів: Львівська політехніка, 2014. – 556 с.;
- Юдічева О.П. Товарознавство. Малопоширені овочі: навчальний посібник /О.П. Юдічева.-К.:Ліра-К,2014.-236с.;
- Капаруліна І.М. Розвиток підприємства: концепція і технологія дослідження: монографія / І.М. Капаруліна.-К.: ЦУЛ,2014.-432с.;
- Гринькевич О.С. Митна статистика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник /Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Марець О.Р.-К.:Алерта,2014.-238с.;
- Шкурупій О.В. Митна статистика. Практикум: навчальний посібник /Шкурупій О.В., Строчихін Ю.Ф., Вишневецька Л.І.-К.:ЦУЛ,2014.-224с.;
- Ситник Г.В. Фінанси торгівлі: монографія / Г.В. Ситник. –К.: КНТЕУ, 2014.-672 с.;
- Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві: навчальний посібник /Г.В. Блакита, І.О. Гладій, О.М. Дзюба, О.Т. Бровко.-К.:ЦУЛ,2014.-288с.;
- Азимов С. Продажи, переговоры /С. Азимов.-СПб:Питер,2014.-320с.;
- Горбенко О.В. Логістика: навчальний посібник /О.В. Горбенко.-К.:Знання, 2014.-315 с.;
- Підприємницькі мережі в торгівлі: монографія /[Н.О. Голошубова, О.О. Кавун, В.М. Торопков та ін.]; за заг. ред. Н.О. Голошубової.- К. : КНТЕУ, 2014. – 344 с.;
- Юрко І.В. Торговельне підприємництво: навчальний посібник /І.В. Юрко.- К.:ЦУЛ,2014.-232с.;
- Вдовічена О.Г. Потенціал виставково-ярмаркової діяльності у подоланні регіональних диспропорцій: монографія / О.Г. Вдовічена, А.А. Вдовічен.-Чернівці: Місто, 2014. -288 с.;

- Окландер М.А. Поведінка споживача: навчальний посібник /М.А. Окландер, І.О. Жарська.-К.:ЦУЛ,2014.-208с.;
- Управління якістю: підручник / П.П. Воробієнко, І.В. Станкевич, Є.М. Стрельчук, О.І. Глухова. –Одеса: ОНАЗ, 2014. – 376 с.;
2015 р.
- Парсяк В.Н. Маркетинг: сучасна концепція та технології: підручник / В.Н. Парсяк .- Херсон: Олді- Плюс, 2015. -326 с.
- Економіка торгівлі: навчальний посібник /Н.О. Власова, В.А. Гросул, Н.С. Краснокутская, О.А. Круглова, М.В. Чорна, О.М. Филиппенко.- Харків:Світ Книг,2015.-473с.;
- Єршова Н.Ю. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум: навчальний посібник /Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. –Львів: Магнолія 2006, 2015. – 312 с.;
- Економічна теорія: навчальний посібник /[Л.М. Касьяненко, В.В. Назаров, Л.А. Савченко та ін.].- К.: ЦУЛ, 2015. – 224 с.;
- Федоров А.О. Радіаційна безпека харчових продуктів: навчальний посібник / А.О. Федоров, Т.Л. Шкабара, В.О. Федорова. – Чернівці: ПП Місікевич С.А., 2015.- 84 с.;
- Технохімічний контроль сировини та хлібобулочних і макаронних виробів: навчальний посібник /[В.І. Дробот, В.Г. Юрчак, О.А. Білик та ін.]; за ред.. В.І. Дробот.- К.: Кондор, 2015. – 972 с.;
- Фізико-хімічні методи обробки сировини і харчових продуктів: підручник /[А.І. Соколенко, В.А. Піддубний, В.М. Гіджеліцький, О.Ю. Шевченко, К.В. Васильківський. –К.: Кондор, 2015. -324 с.;
- Федулова Л.І. Технологічна політика: глобальний контекст та українська практика: монографія / Л.І. Федулова. – К. : КНТЕУ, 2015. – 844 с.;
- Комерційна діяльність: підручник /П.Ю. Балабан, М.П. Балабан, Т.Л. Мітяєва, О.М. Михайленко, Л.О. Попова, М.М. Хурма; [за ред.. П.Ю. Балабана].-Харків:Світ Книг,2015.-452с.;

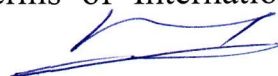
- Організація торгівлі. Довідник працівника продовольчого магазину: навчальний посібник / [І.В. Юрко, П.Ю. Балабан, О.О. Горячова та ін.]; за заг. ред.. І.В. Юрка.- Харків: Світ Книг, 2015. – 304 с.;
- Основи логістики: навчальний посібник /Я.І. Бедрій, Е.М. Тарнавський, С.М. Тригуб, В.Ф. Ходаковський. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 260 с.; 2016 р.
- Скопенко Н.С. Інтеграційні процеси в харчовій промисловості України: сучасна концепція розвитку: монографія / Н.С. Скопенко, Т.Л. Мостенська. – К.: Кондор, 2016.- 394 с.;
- Інноваційні технології дієтичних та оздоровчих хлібобулочних виробів: монографія / В.І. Дробот, А.М. Грищенко, О.Д. Тесля, Т.А. Сильчук, Н.О. Місечко.- К.: Кондор, 2016. – 242 с.;
- Ростовський В.С. Технологія виробництва борошняних кондитерських виробів: навчальний посібник / В.С. Ростовський, О.М. Кукуєва. – К.: Кондор, 2016. – 497 с.;
- Фізіолого-гігієнічні аспекти оцінки якості продуктів: підручник / [Л.Ф. Павлоцька, Н.В. Дуденко, В.В. Євлаш та ін.] - Харків: Світ Книг, 2016. – 532 с.;
- Інноваційний розвиток підприємств сфери торгівлі: світові тенденції та практика в Україні: монографія / [С.А. Давимука, Л.І. Федулова, Н.М. Попадинець та ін.]; за заг. ред.. С.А. Давимуки; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». – Львів, 2016. – 432 с.; 2017 р.
- Ростовський В.С. Фізико-хімічні основи технологій харчових виробництв: підручник / В.С. Ростовський. – К.: Кондор, 2017. – 476 с.;
- Утенкова К.О. Облік у торгових підприємствах: навчальний посібник / К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2017. -222 с.;
- Балджи М.Д. Економіка та організація торгівлі: навчальний посібник / М.Д. Балджи, І.А. Допіра. – К.: Кондор, 2017. – 368 с.;

- Торговельне підприємництво: навчальний посібник / М.Д. Балджи, Н.В. Добрава, В.О. Однолько, М.М. Осипова. – К. : Кондор, 2017. - 112 с.;

6. Публікації наукових праць викладачів кафедри у міжнародних виданнях і міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Copernicus тощо)

2014 р.:

- Вдовічена О.Г. Перспективи та прогнози розвитку виставково-ярмаркової діяльності в умовах економічної нестабільності: регіональний вимір // Фаховий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». – SciVerse Scopus by Elsevier – з жовтня 2009 року; EconLit - з жовтня 2013 Index Copernicus – з січня 2010 року; EBSCOhost – з січня 2011 року; Ulrich's Periodicals Directory – з березня 2011 року. Cabell's Directories – з січня 2014 року, ABI/Inform (by ProQuest) – з січня 2014 р.;
- Шкабара Т.Л., Остапенко А.Ю. Еколого-економічні складові розвитку аграрного сектора економіки України в умовах кліматичних змін // Науково-практичний журнал «Збалансоване природокористування». – №2. – 2014. – С. 40-44. Index Copernicus, Research Bible, РИНЦ;
- Чаплінський Ю.Б., Скігар Ю.В. Виставково-ярмаркова діяльність як ефективний інструмент маркетингових комунікацій // X Міжнародна науково-практична конференція «Будешите исследования - 2014», м. Софія, 17-25 лютого 2014;
- Чаплінський Ю.Б. Іліка Г. Наймінг: суть, основні складові та правила створення успішного наймінга підприємства // Міжнародна науково-практична конференція «Наука: теория и практика», Польща, 7-15 серпня 2014 р.;
- Чаплінський Ю.Б., Бунько А. Перспективи використання маркетингу в соціальних мережах // Міжнародна науково-практична конференція «Тенденции современной науки», Великобританія, 30.05-07.06.2014 р.;
- Вдовічена О.Г. The Influence of Exhibition Activities on Regional Development in Terms of International Cooperation // Kategorie I Theorie

- Economiczne Oraz Polityka Gospodarcza. Katowice, № 176 – Uniwersytet Ekonomikczny. 2014. – p.215. P. 179-188;
- Вдовічена О.Г., Олійнич С.І. The role of regional cooperation in the implementation of the state policy of socio - economic development of territories // Vedecký časopis vysokej školy ekonomie a manažmentu verejnej spravy.– Bratislava, No.1. – June 2014. – Volume X. – p.157.– P. 142-149;
 - Нікульча В.А., Смірнова А. Дропшіппінг як альтернативна система збуту та просування // X Міжнародна науково-практична конференція «Актуальные достижения европейской науки» – 2014 (м. Софія, Болгарія, 17-25.06.2014р.);
 - Бозуленко О.Ю. Commercial enterprise: essential characteristics, functions, emphasis in grounding strategies for policy development // Щорічник з економіки та державного управління: Annals of Economics and Public Administration, м. Сучава;
 - Чаплінський Ю.Б., Нікульча В.А. Маркетингові складові формування купівельної поведінки споживачів // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. IV (56). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., [UlrichsWeb Global Serials Directory \(ProQuest\)](#), індексується [Google Scholar](#), [Index Copernicus](#);
 - Вдовічена О.Г., Вдовічен А.А. Історичні аспекти виникнення концепції диспропорційності в економіці // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. III (55). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., [UlrichsWeb Global Serials Directory \(ProQuest\)](#), індексується [Google Scholar](#), [Index Copernicus](#);
 - Вдовічена О.Г. Роль франчайзингу у формуванні вітчизняного бізнес-середовища // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. IV (56). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-

09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;

- Шкабара Т.Л., Малайко М. Товарознавчі складові формування якісних параметрів м'ясної продукції на вітчизняному ринку // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. II (54). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Чаплінський Ю.Б., Олійнич С.І. Особливості формування та управління брендом м. Чернівці // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. II (54). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Бозуленко О.Ю. Особливості комерціалізаційно-диверсифікованої стратегії розвитку торговельних підприємств // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. II (54). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;

2015 р.:

- Чаплінський Ю.Б., Романюк Т. Маркетингові комунікації як інструмент маніпулювання виборцями // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Kluczowe aspekty naukowej dzialaanosci - 2015», Польща, 7 - 15 січня 2015 р. - С. 9-12;
- Чаплінський Ю.Б., Мангул А. QR - код як сучасний засіб маркетингових комунікацій // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної

- конференції «Kluczowe aspekty naukowej dzialaanosci - 2015»№, Польща, 7-15 січня 2015 р. - С. 22-25;
- Чаплінський Ю.Б., Скігар Ю. Маркетинговий аналіз конкурентних позицій виробничо-торговельного підприємства // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Настоящи изследвания и развитие - 2015», София, 17 - 25 січня 2015 р. - С. 12 - 15;
 - Чаплінський Ю.Б., Чорна О. Застосування мерчандайзингу у закладах типу HoReCa // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Настоящи изследвания и развитие - 2015», София, 17 - 25 січня 2015 р. - С. 15 - 17;
 - Чаплінський Ю.Б., Онуляк Н. Аналіз потреб споживачів у процесі маркетингових досліджень // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Moderni vymozenosti vedy - 2015», Прага, 27 січня - 5 лютого 2015 р. - С. 55-58;
 - Чаплінський Ю.Б., Сандуляк Г.І. Застосування маркетингових комунікацій у туристичній сфері // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Передовая наука - 2015», Великобританія, 30 квітня - 7 травня 2015 р.;
 - Чаплінський Ю.Б., Нікульча В.А. Застосування сучасних концепцій управління маркетинговою діяльністю туристичного підприємства // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. I (57). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Чаплінський Ю.Б., Нікульча В.А. Модель взаємовідносин туристичного підприємства з партнерами в умовах маркетингу взаємовідносин підприємства // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. II (58). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору

557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;

- Вдовічена О.Г., Вдовічен А.А. Підходи до методик оцінки диспропорційності розвитку регіонів // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. I (57). «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Шкабара Т.Л. Екологічні пріоритети суспільства: мотиваційний аспект // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. IV. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
2016 р.:
- Лошенко І.Р. The strategy to increase competitiveness of trade enterprises in the border region // Innovative approaches in the management of competitiveness of business: collective monograph. - Riga: "Landmark", SIA, 2016. - Vol.1. - pp.134-143;
- Лошенко І.Р. Маркетингова стратегія екологічного розвитку компаній в регіоні // Ecological challenge towards global world in economic dimension : collective monograph / edited by S. Luchik. - Chernivtsi: PIC "Misto", 2016. - p p. 251-259;
- Бозуленко О.Я. Стан і тенденції розвитку торгівлі в Чернівецькій області // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2016. – Вип. I. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;

- Бозуленко О.Я. Проблеми розміщення торговельних підприємств // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2016. – Вип. II. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Шкабара Т.Л. Перспективи екологічно орієнтованого товарного виробництва в Україні // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2016. – Вип. I. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Чаплінський Ю.Б., Кравчук Д. Інформаційне забезпечення як ключова умова проведення ефективного маркетингового аналізу // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Ключевые проблемы современной науки», Болгарія, 15-25 квітня 2016 р.;
- Жалба І.О., Бозуленко О.Ю. Проблеми та можливості глобалізації та євроінтеграції для України // Міжнародна науково-практична конференція «Формування сучасного економічного простору: переваги, ризики, механізми реалізації», 29 квітня 2016 року у місті Тбілісі, Грузія;
- Чаплінський Ю.Б., Іліка Г. Інформаційне забезпечення маркетингового аналізу // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Европейская наука XXI века» Польща, 07-15 травня 2016 р.;
- Чаплінський Ю.Б., Красовська Б. Поняття «паблік рілейшнз» та його роль в роботі організацій // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденции современной науки», Велика Британія, 30 травня – 07 червня 2016 р.;
- Чаплінський Ю.Б., Романюк О. Кіт-маркетинг як один з новітніх напрямів розвитку маркетингової політики збуту // Матеріали Міжнародної

- науково-практичної конференції «Актуальные проблемы современной науки», Польща, 7 – 15 червня 2016 р.;
- Чаплінський Ю.Б., Нікульча В.А. Перспективи реалізації туристичного продукту в аспекті розвитку окремих видів туризму // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2016. – Вип. I. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Бозуленко О.Ю., Зозуля В.В. Маркетингова концепція управління торговельним підприємством // Materiály XII mezinárodní vědecko - praktická konference «Zprávy vědecké ideje – 2016». - Díl 1. Ekonomické vědy.: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o - 88 stran; 2017 р.:
 - Нікульча В.А., Чаплінський Ю.Б. Клієнтоорієнтований комплекс маркетингу підприємства роздрібної торгівлі // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск II. Економічні науки. «Російський індекс наукового цитування» (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus – с. 443-452;
 - Вдовічена О.Г., Вдовічен А.А. Диспропорційність інноваційних напрямків структурної перебудови промисловості України: горизонтальний та секторальний підходи // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск III(67). Економічні науки. (РІНЦ) згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Жалба І.О. Формування системи маркетингових комунікацій на основі маркетингових досліджень // Вісник Чернівецького торговельно-

- економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск III(67). Економічні науки. (ПІНЦ)згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
- Чаплінський Ю.Б. PEST-аналіз прикордонного регіону // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск III(67). Економічні науки. (ПІНЦ)згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Шкабара Т. Л., Бозуленко О. Я. Сучасні критерії інформаційної якості товарів Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск IV. Економічні науки. (ПІНЦ)згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Жалба І.О., Мартинюк К. Перспективи застосування партизанського маркетингу підприємствами України // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2017. – Випуск IV. Економічні науки. (ПІНЦ)згідно договору 557-09/2014 р. від 18.09.2014 р., UlrichsWeb Global Serials Directory (ProQuest), індексується Google Scholar, Index Copernicus;
 - Лошенюк І.Р. Маркетингові інструменти управління конкурентоспроможністю підприємств // Міжнародна наукова конференція «ANTI-CRISIS MANAGEMENT: STATE, REGION, ENTERPRISE», м. Ле-Ман (Франція), 17 листопада 2017 р. - с. 137-140.
 - Forecasting of cross-border regions development: scenario approach / team of authors edited by Kyfiak Vasyl, Carmen Nastase - Suceava: Publishing House Editura Universitatii 2017. - 197 p. (I. Losheniuk - 3.1, 3.2, Yu. koroliuk - 2.1, 2.2, 2.3, 4.1);

За результатами перевірки з'ясовано, що рекомендації експертної комісії попередньої акредитаційної експертизи Міністерства освіти і науки України
 Голова експертної комісії Князь Святослав Володимирович

кафедрою товарознавства, маркетингу та комерційної логістики враховано, усунуто зауваження, розроблено необхідні заходи, що сприятиме посиленню підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» у Чернівецькому торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету.

10. Опис внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності

Забезпечення якості освітньої діяльності в Чернівецькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ є однією з головних умов підготовки висококваліфікованих фахівців з урахуванням перспектив розвитку їх світоглядних і громадянських якостей.

З метою забезпечення якості надання освітянських послуг у ЧТЕІ КНТЕУ впроваджена система управління якістю (СУЯ) як сукупність систематично здійснюваного виду діяльності, спрямованого на створення організаційних, технічних, економічних і соціальних умов, що гарантують належний рівень і стабільність якості відповідних послуг. ЧТЕІ КНТЕУ має сертифікат на систему управління якістю, виданий органом з сертифікації системи управління ДП «Буковинастандартметрологія» та зареєстрований у реєстрі Системи сертифікації УкрСЕПРО 31 серпня 2015 р. № UA. 004. 09239-15 (дійсний до 30 серпня 2020 р.). Цим сертифікатом посвідчується, що система управління якістю стосовно надання послуг у сфері вищої освіти університетського рівня (код ДКПП: 85.42), які надаються Чернівецьким торговельно-економічним інститутом КНТЕУ (код ЄДРПОУ 05476322) відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008).

Навчальний процес є ключовим у підготовці фахівців ЧТЕІ КНТЕУ, який складається з підпроцесів, що мають відповідну структуру. До нього в інституті відносяться такі складові: організація навчального процесу, навчання

студентів, атестація студентів, пропозиції щодо працевлаштування випускників.

Організація освітнього процесу в інституті включає планування та оперативну діяльність навчального відділу, кафедр, деканатів.

Забезпечення освітньої діяльності у ЧТЕІ КНТЕУ відбувається на основі ліцензування й акредитації, які визначають спроможність інституту розпочати та здійснювати освітню діяльність, пов'язану із наданням вищої освіти, відповідно до встановлених вимог.

Формування контингенту студентів у ЧТЕІ КНТЕУ здійснюється згідно з правилами прийому Київського національного торговельно-економічного університету відповідно до ліцензії в межах ліцензованих обсягів.

Для формування якісного складу студентів в умовах ступеневої системи освіти використовуються різні форми профорієнтаційної роботи, що дозволяє проводити роботу з абітурієнтами на належному рівні та сприяє якісному формуванню контингенту студентів у ЧТЕІ КНТЕУ.

Основою науково-дослідної роботи інституту є планування та організація проведення наукових заходів, до яких відносяться фундаментальні наукові дослідження – наукова теоретична та експериментальна діяльність, прикладні наукові дослідження, націлені на отримання знань та набуття студентами професійних навичок.

Результатами НДР науково-педагогічних працівників ЧТЕІ КНТЕУ є: монографії; наукові статті у фахових виданнях України, в тому числі і тих, що входять у науково-метричні бази даних; доповіді на наукових конференціях різних рівнів; участь у наукових заходах – конкурсах, круглих столах, симпозіумах, форумах та ін.

Вагомою складовою науково-дослідної роботи студентів ЧТЕІ КНТЕУ є участь у роботі науково-практичних конференцій, публікації тез доповідей та статей у відповідних збірниках матеріалів конференцій та наукових праць; вияви науково-практичної активності в проведенні майстер-класів, семінарів,

тренінгів за участю провідних вчених, науковців, видатних фахівців-практиків тощо.

Загальним критерієм оцінки якості НДР є науковий рейтинг виконавців. Методика розрахунку наукового рейтингу наведена в «Положенні про систему рейтингової оцінки діяльності науково-педагогічних працівників ЧТЕІ КНТЕУ».

Необхідним елементом забезпечення якості освітньої діяльності у ЧТЕІ КНТЕУ є міжнародне співробітництво як система взаємодії з навчальними, навчально-методичними та науково-дослідними підрозділами зарубіжних ВНЗ. Міжнародне співробітництво здійснюється на основі Положень про ЧТЕІ КНТЕУ та про відділ міжнародних зв'язків.

Результатами реалізації процесу управління міжнародним співробітництвом у ЧТЕІ КНТЕУ є: програми прийому іноземних делегацій та відповідні звіти; документи, які визначають спільні дії учасників проектів (донорів, виконавців, бенефіціарів, реципієнтів), а також ресурси, необхідні для досягнення відповідних цілей; проекти (програми) із залучення міжнародної технічної або фінансової допомоги; договори про співпрацю ЧТЕІ КНТЕУ із зарубіжними ВНЗ.

Процес управління інформаційними ресурсами в ЧТЕІ КНТЕУ є необхідним для забезпечення якості освітньої діяльності, оскільки дозволяє впроваджувати сучасне системне програмне забезпечення, прикладне програмне забезпечення; надавати доступ внутрішніх користувачів до мережі Інтернет; вести поточну експлуатацію засобів телекомунікації та інформаційних технологій, комплектувати інформаційно-бібліографічний фонд бібліотеки тощо.

Висновок. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності ЧТЕІ КНТЕУ є належним чином структурованою, організованою, функціонує на основі сталих та прогнозованих показників, що дозволяє стверджувати її ефективність та відповідність вимогам вищої освіти України й чинним акредитаційним вимогам.

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

**Зауваження, що були зроблені під час попередньої експертизи
поданих до МОН акредитаційних матеріалів**

1. Звернути увагу на фахову відповідність викладача Шкабара Т.Л. до дисциплін: «Сенсорний аналіз», «Технологія зберігання товарів» стор. 423.

Дисципліну «Сенсорний аналіз» читає кандидат біологічних наук, доцент кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики Шкабара Т.Л.

Відповідність викладання даної дисципліни викладачем Шкабарою Т.Л. визначається її спеціальністю за дипломом про освіту (спеціальність «Біологія»), науковою спеціальністю (спеціальність 05.04.02 - «Біологія»), науковим ступенем, оскільки предмет дисципліни «Сенсорний аналіз» передбачає формування у студентів системи знань з фізіологічних (біологічних) основ сенсорного аналізу, основою дослідження властивостей товарів є застосування аналізаторної системи людини або органів відчуття при оцінюванні органолептичних показників якості різних груп товарів.

Водночас, колом наукових інтересів викладача є якість та екологічна безпека харчових продуктів, що підтверджується опублікованими науковими працями викладача Шкабара Т.Л. (Додаток А):

1. Шкабара Т. Л. Радіаційна безпека харчових продуктів [Текст] : навчальний посібник [для студентів різних спеціальностей, які вивчають основи товарознавства, харчових технологій, цивільного захисту населення тощо] / А. О. Федоров, Т. Л. Шкабара, В. О. Федорова. – Чернівці : «Дейсі», 2015. – 84 с.

2. Шкабара Т. Л. Соціальні передумови до формування якості/безпечності харчових продуктів : аспект попередження фальсифікації / Т. Л. Шкабара, О. М. Гончарова // Стратегічні пріоритети розвитку внутрішньої торгівлі України на інноваційних засадах : Міжнародна науково-практична конференція, м. Львів, 02-03 листопада 2017 р. – Львів, 2017. – С. 354-355.

3. Шкабара Т. Л. Управління безпечністю харчових продуктів у координатах екологічних домінант / Т. Л. Шкабара, М. О. Криклива //

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Якість і безпека харчових продуктів : III Міжнародна науково-практична конференція, Київ НУХТ, 16-17 листопада 2017 р.

4. Шкабара Т. Л. Перспективи виробництва екологічно чистого аграрного продукту в Україні на засадах державного регулювання / Т. Л. Шкабара, А. Ю. Остапенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 21. Частина 1. – Херсон, 2016. – С. 42-45.
5. Шкабара Т. Л. Генетично модифікована харчова продукція: перспективи до використання в Україні / Т. Л. Шкабара // II Міжнародна науково-практична конференція «Якість і безпека харчових продуктів», Київ НУХТ, 12-13 листопада 2015 р. – С. 334-335.

Дисципліна «Технологія зберігання товарів», яка закріплена за викладачем Шкабарою Т.Л., у навчальному плані напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» є вибірковою дисципліною. Ця дисципліна студентам не читалась, оскільки ними було обрано дисципліну «Товарознавчі складові ринкознавства», яку читає фахівець - кандидат технічних наук, доцент Лошенюк І.Р., спеціальність якої за дипломом про освіту (спеціальність «Товарознавство і організація торгівлі продовольчими товарами»), наукова спеціальність (спеціальність 05.18.15 «Товарознавство продовольчих товарів») відповідають акредитаційним вимогам. Зауваження, зроблене експертами МОН буде враховано у подальшому розподілі навчальних дисциплін серед викладачів випускової кафедри.

2. Звернути увагу на наявність освітньої програми для підготовки бакалавра з напряму 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Освітньо-професійна програма «Товарознавство і комерційна діяльність» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» ступеня вищої освіти «бакалавр» та Освітньо-професійна програма «Товарознавство та експертиза в митній справі» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 Управління та адміністрування ступеня вищої освіти «бакалавр», розроблені з урахуванням

вітчизняних і європейських тенденцій розвитку вищої освіти, затверджені в установленому порядку та представлені у матеріалах акредитаційної справи - Розділ 3. Зміст підготовки фахівців за напрямом 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво», с. 93-238 (Додаток Б).

Загальні висновки і пропозиції

На підставі поданих на акредитацію матеріалів Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету та перевірки результатів діяльності на місці, експертна комісія дійшла висновку, що підготовка фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр», кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення відповідає Ліцензійним умовам надання освітньої послуги у сфері вищої освіти та державним акредитаційним вимогам. Спеціальність може бути акредитована за зазначеним рівнем.

Вважаємо за необхідне висловити також зауваження, які мають рекомендаційний характер і не впливають на рішення про акредитацію, але дають можливість поліпшити якість підготовки фахівців, а саме:

- активізувати видання навчальних посібників та підручників, електронних навчальних посібників з дисциплін циклу професійної та практичної підготовки;
- збільшити кількість публікацій наукових праць викладачів кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики у фахових міжнародних наукових виданнях і виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science, Copernicus тощо);
- активізувати роботу кафедри товарознавства, маркетингу та комерційної логістики над виконанням НДР на замовлення суб'єктів підприємництва.

Таким чином, за результатом проведеної експертизи на місці, експертна комісія дійшла висновку прийняти позитивне рішення щодо акредитації підготовки фахівців напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр» у Чернівецькому торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університету.

Голова комісії:

завідувач кафедри підприємництва
та екологічної експертизи товарів
Національного університету «Львівська
політехніка»,
доктор економічних наук, професор

С.В. Князь

Член комісії:

завідувач кафедри товарознавства
продовольчих товарів Вищого
навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доктор сільськогосподарських наук, професор

Г.О. Бірта

«З експертними висновками ознайомлений»

Директор ЧТЕІ КНТЕУ, кандидат економічних
наук, доцент

Т.М. Ореховська

«З експертними висновками ознайомлений»

Ректор КНТЕУ, доктор економічних наук,
професор

А.А. Мазаракі

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Порівняльна таблиця відповідності
освітньої діяльності Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Державним вимогам до акредитації напряму підготовки 6.030510
«Товарознавство і торговельне підприємництво»

Назва показника (нормативу)	Вимоги до підготовки бакалаврів	Фактичні показники	Відхилення
1	2	3	4
Якісні характеристики підготовки фахівців			
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1 Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	-
1.2 Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
1.3. Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	-
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1 Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1. успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.1.2. якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	51,7	+1,7
2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
2.2.1. успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.2.2. якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	52,3	+2,3
2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
2.3.1. успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.3.2. якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	56,9	+6,9

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

3. Організація наукової роботи			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	+
3.2. Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	+

Голова комісії:

завідувач кафедри підприємництва
та екологічної експертизи товарів
Національного університету «Львівська
політехніка»,
доктор економічних наук, професор

С.В. Князь

Член комісії:

завідувач кафедри товарознавства
продовольчих товарів Вищого
навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доктор сільськогосподарських наук, професор

Г.О. Бірта

«З експертними висновками ознайомлений»

Директор ЧТЕІ КНТЕУ, кандидат економічних
наук, доцент

Т.М. Ореховська

«З експертними висновками ознайомлений»

Ректор КНТЕУ, доктор економічних наук,
професор

А.А. Мазаракі

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти
та державних вимог до акредитації напряму підготовки
Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо
матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного
забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти
у Чернівецькому торговельно-економічному інституті
Київського національного торговельно-економічного університету
напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне
підприємництво»

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
1. Кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності			
1.1. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	100	+50
2) які мають науковий ступінь доктора наук та/або вчене звання професора	10	32,3	+22,3
3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання	–	–	–
1.2. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом			
2) практичної роботи за фахом	10	22,1	+12,1
1.3. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами	підпункти 1—16 пункту 5 приміток	+	–

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Продовження порівняльної таблиці

1	2	3	4
(проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток			
1.4. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням			
2) з науковим ступенем та вченим званням			
3) з науковим ступенем або вченим званням	+	+	+
1.5. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	+
2. Технологічні вимоги щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
2.1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	2,9	+0,5
2.2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	31,6	+1,6
2.3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	-
2) пунктів харчування	+	+	-
3) актового чи концертного залу	+	+	-
4) спортивного залу	+	+	-
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	-
6) медичного пункту	+	+	-
2.4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	98,3	+28,3

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Продовження порівняльної таблиці

1	2	3	4
2.5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	-
3. Технологічні вимоги щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
3.1. Наявність опису освітньої програми	+	+	-
3.2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	-
3.3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
3.4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
3.5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	-
3.6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
3.7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	-
4. Технологічні вимоги щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
4.1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменування	12	+8
4.2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	-
4.3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня /освітньо-наукова/видавнича/ атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні	+	+	-

Продовження порівняльної таблиці

1	2	3	4
та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)			
4.4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	70	+20

Голова комісії:
завідувач кафедри підприємництва
та екологічної експертизи товарів
Національного університету «Львівська
політехніка»,
доктор економічних наук, професор

С.В. Князь

Член комісії:
завідувач кафедри товарознавства
продовольчих товарів Вищого
навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доктор сільськогосподарських наук, професор

Г.О. Бірта

«З експертними висновками ознайомлений»

Директор ЧТЕІ КНТЕУ, кандидат економічних
наук, доцент

Т.М. Ореховська

«З експертними висновками ознайомлений»

Ректор КНТЕУ, доктор економічних наук,
професор

А.А. Мазаракі

Голова експертної комісії

Князь Святослав Володимирович

Результати виконання комплексних контрольних робіт під час роботи експертної комісії студентами напряму підготовки 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» освітнього ступеня «бакалавр»

Назва дисциплін, за якими проводиться контроль	Курс, група	Чисельність студентів, осіб	Виконували ККР		3 них одержали оцінки:										Абсолютна успішність %	Якісна успішність %	Середній бал
			осіб	%	«5»		«4»		«3»		«2»		осіб	%			
					осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
1. Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки																	
Правознавство	3,136/137	17	17	100,0	1	5,8	8	47,1	8	47,1	-	-	100,0	52,9	3,6		
Економічна теорія	3,136/137	17	17	100,0	1	5,8	8	47,1	8	47,1	-	-	100,0	52,9	3,6		
Історія України	4,146/147	24	24	100,0	2	8,3	10	41,7	12	50,0	-	-	100,0	50,0	3,6		
Разом:		58	58	100,0	4	6,9	26	44,8	28	48,3	-	-	100,0	51,7	3,6		
2. Цикл природничо-наукової підготовки																	
Хімія	4,146/147	24	24	100,0	1	4,2	11	45,8	12	50,0	-	-	100,0	50,0	3,5		
Вища математика	4,146/147	24	24	100,0	1	4,2	11	45,8	12	50,0	-	-	100,0	50,0	3,5		
Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів	3,136/137	17	17	100,0	1	5,8	8	47,1	8	47,1	-	-	100,0	52,9	3,6		
Разом:		65	65	100,0	3	4,6	30	46,1	32	49,2	-	-	100,0	52,3	3,5		
3. Цикл професійної та практичної підготовки																	
Товарознавство (Непродовольчі товари)	4,146/147	24	24	100,0	2	8,4	11	45,8	11	45,8	-	-	100,0	54,2	3,6		
Товарознавство. Харчові продукти.	4,146/147	24	24	100,0	2	8,4	11	45,8	11	45,8	-	-	100,0	54,2	3,6		
Торговельне підприємництво	3,136/137	17	17	100,0	-	-	9	53,0	8	47,1	-	-	100,0	52,9	3,5		
Разом:		65	65	100,0	4	6,2	31	47,7	30	46,1	-	-	100,0	56,9	3,6		

Голова експертної комісії

Експерт

Директор ЧТЕІ КНТЕУ

Голова експертної комісії

С.В. Князь

Г.О. Бірта

Т.М. Ореховська

Князь Святослав Володимирович

ДИПЛОМ

З ВІДЗНАКОЮ

ИВ-1 № 210660

Цей диплом видано *Шкабарі Тетяні Леонідівні* тому, що вона в 1987 році вступила в *Чернівецького державного університету* і в 1987 році закінчила повний курс *назва якого* університету спеціальністю *Біологія*.

Рішенням Державної екзаменаційної комісії *24 червня 1987 р.* *Шкабарі Т. І.*

присвоєна кваліфікація *біолога вищої кваліфікації*.
 Державної екзаменаційної комісії
М. П.
24 червня 1987 р.
 Реєстраційний № *137*

ДИПЛОМ

С ОТЛИЧИЕМ

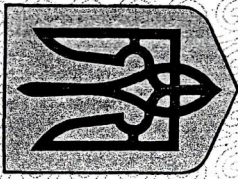
ИВ-1 № 210660

Настоящий диплом выдан *Шкабарі Тетяні Леонідівні* в том, что она в 1987 году поступила в *Черновицкий государственный университет* и в 1987 году окончила полный курс *назва якого* университета по специальности *«Биология»*.

Решением Государственной экзаменационной комиссии от *24 июня 1987 г.* *Шкабарі Т. І.*

присвоена кваліфікація *біолога вищої кваліфікації*.
 Государственной экзаменационной комиссии
 Ректор *М. П.*
 Секретарь *М. П.*
24 июня 1987 г.
 Регистрационный № *137*

Вища атестаційна комісія України

ДИПЛОМ кандидата наук

КН № 009153 *

РІШЕННЯМ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ

Ученій раді фізико-математичних наук і механіки НАНУ-України

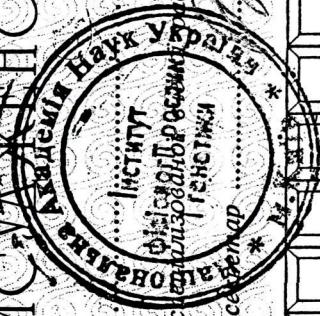
від *19 жовтня 1995 року*

..... протокол № *2*

Шкварба Тетяна Степанівна

ПРИСУДЖЕНО НАУКОВИЙ СТУПІНЬ КАНДИДАТА

фізико-математичних наук

Голова спеціалізованої вченої ради

Учений секретар

ПЕРІОДИЧНА СИСТЕМА ЕЛЕМЕНТІВ Д. І. МЕНДЕЛЄЄВА

Група Период	а I б	а II б	а III б	а IV б	а V б	а VI б	а VII б	а	VIII б	
1	H 1 Гідроген						H 1 1,0079 Гідроген	He 2 4,0026 Гелій		
2	Li 3 6,941 Літій	Be 4 9,012 Берилій	B 5 10,811 Бор	C 6 12,011 Карбон	N 7 14,007 Нітроген	O 8 15,999 Оксиген	F 9 18,998 Флуор	Ne 10 20,179 Неон		
3	Na 11 22,990 Натрій	Mg 12 24,305 Магній	Al 13 26,982 Алюміній	Si 14 28,086 Силіцій	P 15 30,974 Фосфор	S 16 32,066 Сульфур	Cl 17 35,453 Хлор	Ar 18 39,948 Аргон		
4	K 19 39,098 Калій	Ca 20 40,078 Кальцій	Sc 21 44,956 Скандій	Ti 22 47,88 Титан	V 23 50,942 Ванадій	Cr 24 51,996 Хром	Mn 25 54,938 Манган	Fe 26 55,847 Ферум	Co 27 58,933 Кобальт	Ni 28 58,69 Нікел
	Cu 29 63,546 Купрум	Zn 30 65,39 Цинк	Ga 31 69,72 Галій	Ge 32 72,59 Германій	As 33 74,922 Арсен	Se 34 78,96 Селен	Br 35 79,904 Бром	Kr 36 83,80 Криптон		
5	Rb 37 85,468 Рубідій	Sr 38 87,62 Стронцій	Y 39 88,906 Ітрій	Zr 40 91,224 Цирконій	Nb 41 92,906 Ніобій	Mo 42 95,94 Молибден	Tc 43 [99] Технецій	Ru 44 101,07 Рутеній	Rh 45 102,91 Родій	Pd 46 106,42 Паладій
	Ag 47 107,87 Аргентум	Cd 48 112,41 Кадмій	In 49 114,82 Індій	Sn 50 118,71 Станум	Sb 51 121,75 Стибій	Te 52 127,60 Телур	I 53 126,90 Іод	Xe 54 131,29 Ксенон		
6	Cs 55 132,91 Цезій	Ba 56 137,33 Барій	La* 57 138,91 Лантан	Hf 72 178,49 Гафній	Ta 73 180,95 Тантал	W 74 183,85 Вольфрам	Re 75 186,21 Реній	Os 76 190,2 Осмій	Ir 77 192,22 Іридій	Pt 78 195,09 Платина
	Au 79 196,967 Аурум	Hg 80 200,59 Меркурій	Tl 81 204,37 Талій	Pb 82 207,2 Плюмбум	Bi 83 208,980 Бісмут	Po 84 [209] Полоній	At 85 [210] Астат	Rn 86 [222] Радон		
7	Fr 87 [223] Францій	Ra 88 226,03 Радій	Ac** 89 [227] Актиній	Rf 104 [261] Резерфордій	Db 105 [262] Дубній	Sg 106 [262] Сіборгій	Bh 107 [262] Борій	Hs 108 [265] Гасій	Mt 109 [266] Майтнерій	Uun 110 [272] Унунівній

*Лантаноїди

58 Ce 140,12 Церій	59 Pr 140,91 Празеодим	60 Nd 144,24 Неодим	61 Pm [147] Прометій	62 Sm 150,36 Самарій	63 Eu 151,96 Європій	64 Gd 157,25 Гадоліній	65 Tb 158,93 Тербій	66 Dy 162,50 Диспрозій	67 Ho 164,93 Гольмій	68 Er 167,26 Ербій	69 Tm 168,93 Тулій	70 Yb 173,04 Іттербій	71 Lu 174,97 Лютецій
--------------------------	------------------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	------------------------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

**Актиноїди

90 Th 232,04 Торій	91 Pa [231] Протактиній	92 U 238,03 Уран	93 Np [237] Нептуній	94 Pu [244] Плутоній	95 Am [243] Америцій	96 Cm [247] Кюрій	97 Bk [247] Берклій	98 Cf [251] Каліфорній	99 Es [252] Ейнштейній	100 Fm [257] Фермій	101 Md [258] Менделєвій	102 No [259] Нобелій	103 Lr [260] Лоуренцій
--------------------------	-------------------------------	------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------------	------------------------------	------------------------------	---------------------------	-------------------------------	----------------------------	------------------------------

84

РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Чернівецький торговельно-економічний інститут

А.О. Федоров, Т.Л. Шкабара, В.О. Федорова

ДК 614.876

Ф 335

ББК 24.442

Рецензенти:

Копач О.В., к.х.н., доцент кафедри неорганічної хімії ЧНУ ім. Ю.Фельквича;
 Романюк В.В., к.б.н., доцент кафедри ґрунтознавства ЧНУ ім. Ю.Фельквича;
 Боднарчук О.О., к.ф.м.н., доцент кафедри вищої математики та інженерно-технічних дисциплін ЧТЕІ КНТЕУ

Федоров Анатолій Олександрович
 Шкабара Тетяна Леонідівна
 Федорова Валерія Олександрівна
 Ф335 Радіаційна безпека харчових продуктів
Навчальний посібник

У посібнику наведено сучасні уявлення про природу та штучну радіоактивність на основі будови ядер атомів, основні поняття радіоактивності, означення ізотопів, ізобарів, ізотонів, поділу атомних ядер, наприклад використання ядерної енергетики, кількісні показники радіаційного забруднення на оточуючого середовища, споживчу характеристику неорганічних і органічних компонентів та норми радіаційної безпеки харчових продуктів в Україні, лабораторні роботи вимірювання радіоактивного забруднення бета- і гамма-частками різноманітних об'єктів. Для студентів різних спеціальностей, які вивчають основи товарознавства, технології громадського харчування, цивільного захисту населення.

ISBN 966 – 568 – 446 – 9

© Федоров А.О., Шкабара Т.Л.,
 Федорова В.О. 2015 р

ББК 24.442

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1	6
1.1 Характеристика явища радіоактивності.....	7
1.2 Природна радіоактивність.....	10
1.3 Розвиток вчення про будову атома.....	12
1.4 Ізотопи, ізобари, ізотони.....	15
1.5 Мічені атоми.....	17
Розділ 2	20
2.1 Штучна радіоактивність.....	20
2.2 Основні радіаційної хімії.....	21
2.3 Поділ атомних ядер.....	24
2.4 Ядерний синтез.....	26
2.5 Атомні реактори.....	27
Розділ 3	29
3.1 Атомна енергетика.....	29
3.2 Гіпотеза про походження хімічних елементів.....	31
3.3 Кількісні характеристики радіоактивності.....	37
3.4 Напрями використання радіоактивності.....	39
3.5 Споживча характеристика харчових продуктів.....	40
Розділ 4	43
4.1 Неорганічні компоненти харчових продуктів.....	43
4.2 Органічні компоненти харчових продуктів.....	58
4.3 Норми радіаційної безпеки продовольчих товарів.....	63
4.4 Лабораторні роботи.....	73
4.5 Контрольні питання.....	74
4.6 Список джерел літератури.....	74
4.7 Додатки.....	75

До них відносяться стандарт ДСТУ 4161-2003 «Системи управління безпечістю харчових продуктів. Вимоги», та стандарти ISO серії 22000.

- ДСТУ ISO 22000:2007 «Системи управління безпечістю харчових продуктів – Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга».
- ДСТУ-П ISO/TS 22003:2009 «Системи управління безпечістю харчових продуктів. Вимоги до органів, що здійснюють аудит та сертифікацію систем управління безпечістю харчових продуктів».
- ДСТУ-Н ISO/TS 22004:2009 «Системи управління безпечістю харчових продуктів. Настапова щодо застосування ISO 22000: 2005».
- ДСТУ ISO 22005:2007 «Простежуваність у ланцюгу кормів та харчовому ланцюгу. Загальні принципи та настапова з проектування та розроблення системи».

Навчальне видання

Федоров Анатолій Олександрович
Шкабара Тетяна Леонідівна
Федорова Валерія Олександрівна

РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск Кішівський О.С.

Технічний редактор Сташкевич О.М.
Коректор Воевудко Г.С.

Друк: ПП «Мікс» С.А.
м. Чернівці, вул. Котляревського, 15.
Друківська фабрика. Наклад 300 шт.
та 51-05-51.

ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Матеріали
міжнародної науково-практичної
конференції

Стратегічні пріоритети розвитку
внутрішньої торгівлі України на
інноваційних засадах

*Присвячується 70-ти річчю кафедри
підприємництва, торгівлі та логістики*

02-03 листопада 2017 р.

Львів
2017

Стратегічні пріоритети розвитку внутрішньої торгівлі України на інноваційних засадах : матеріали міжнародної науково-практичної конференції / [відповід. за вип.: проф. Семак Б. Б.]. – Львів : Видавництво ЛТЕУ, 2017. – 360 с.

У збірнику представлені тези доповідей, які оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції Львівського торговельно-економічного університету "Стратегічні пріоритети розвитку внутрішньої торгівлі України на інноваційних засадах", яка відбулася у Львівському торговельно-економічному університеті 02-03 листопада 2017 року.

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, аспірантів, студентів, практичних працівників і широкий читачський загал.

Програмний комітет

Гороховський І. Л.	голова правління Укркоопспілки
Микольська Н. Я.	заступник Міністра економічного розвитку і торгівлі України
Синютка О. М.	голова Львівської облдержадміністрації
Куцик П. О.	голова оргкомітету, професор, ректор Львівського торговельно-економічного університету
Нестуля О. О.	ректор Полтавського університету економіки і торгівлі
Гесць В. М.	директор ДУ Інституту економіки та прогнозування НАН України
Мазараки А. А.	ректор Київського національного торговельно-економічного університету
Черевко О. І.	ректор Харківського державного університету харчування і торгівлі
Герєга Г. Ф.	голова товариства ТОВ "Епіцентр К"
Калста А.	ректор Вроцлавського економічного університету
Лебедева С. М.	ректор Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації
Шавга Л. А.	ректор Кооперативного університету Молдови

Організаційний комітет

Барна М. Ю.	професор, перший проректор Львівського торговельно-економічного університету
Семак Б. Б.	професор, проректор з наукової роботи Львівського торговельно-економічного університету
Янчева Л. М.	перший проректор Харківського державного університету харчування та торгівлі
Коваль Л. М.	ректор Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту (заступник голови)
Драбовський А. Г.	ректор Вінницького кооперативного торговельно-економічного інституту (заступник голови)
Апопій В. В.	завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Львівського торговельно-економічного університету (заступник голови)
Миценко Н. Г.	завідувач кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету
Бачинський В. І.	завідувач кафедри бухгалтерського обліку Львівського торговельно-економічного університету
Мізюк Б. М.	завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Львівського торговельно-економічного університету
Дайновський Ю. І.	завідувач кафедри маркетингу Львівського торговельно-економічного університету
Сирохман І. В.	завідувач кафедри товарознавства, технологій і управління якістю харчових продуктів Львівського торговельно-економічного університету
Пелик Л. В.	завідувач кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів Львівського торговельно-економічного університету
Черкасова С. В.	професор кафедри фінансів, кредиту та страхування Львівського торговельно-економічного університету
Шумський О. В.	доцент кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів Львівського торговельно-економічного університету
Осінська О. Б.	доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Львівського торговельно-економічного університету
Кузьма Х. В.	провідний фахівець науково-дослідної частини Львівського торговельно-економічного університету
Ясінська Л. Т.	начальник фінансово-господарської служби Львівського торговельно-економічного університету
Фінклер В. Е.	директор Видавництва Львівського торговельно-економічного університету

Матеріали друкуються в авторському поданні. Організаційний комітет не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в рукописах.

ISBN 978-617-602-208-4

© Колектив авторів
Львівський торговельно-економічний університет,
2017

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ЗАСІДАННЯ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 1 “НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ”

<i>Куцик П. О.</i> Тенденції капітальних інвестицій торговельних підприємств України у 2014-2016 роках.....	12
<i>Анопій В. В.</i> Інтеграція та інтернаціоналізація внутрішньої торгівлі України: сучасні тенденції і проблеми розвитку.....	13
<i>Пустовойт О. В.</i> Прискорення економічного зростання України та окремі пріоритети розвитку сфери товарного обігу.....	15
<i>Янчева Л. М., Чорна М. В.</i> Конкуренція в сфері торгівлі – сучасні форми її проявлення.....	19

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 2 “ПРАКТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ”

<i>Гороховський І. Л.</i> Чинники конкурентоспроможності споживчих кооперативів у сфері торгівлі: європейський контекст.....	20
<i>Герєга Г. Ф.</i> Пріоритетні напрями розвитку крупноформатних мережових структур у сфері торгівлі.....	21
<i>Ванівський М. М.</i> Конкурентне середовище підприємств споживчої кооперації та заходи його подолання.....	23
<i>Цап М. В.</i> Формування системи фінансового забезпечення споживчої кооперації в контексті покращення її позицій на внутрішньому ринку України.....	25
<i>Гудзоватий А. В., Гудзоватий І. В.</i> Розвиток внутрішнього ринку продуктів здорового харчування (на прикладі ТМ “Піколо” ТЗОВ “Хліб Трейд”).....	26
<i>Якимович Ю. В.</i> Організація та управління бізнес-процесами у крупноформатному підприємстві роздрібною торгівлі “Епіцентр К”.....	27
<i>Бараш П. Ф.</i> Структурні зміни і напрями диверсифікації кооперативного господарства в регіоні на інвестиційно-інноваційних засадах.....	27
<i>Козак Б. Р.</i> Нові формати торгівлі у сучасному бізнесовому середовищі.....	29
<i>Мишук І. П.</i> Логістичне забезпечення діяльності підприємств споживчої кооперації.....	30

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 3 “ДОСВІД РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ СИСТЕМ”

<i>Larisa Savga, Alexandru Stratan</i> Moldova-Ukraine – priorities for development of trade and economic relations.....	31
<i>Коваль Л. М.</i> Проблеми формування ресурсного потенціалу розвитку підприємництва у сільській місцевості через інститут кооперації.....	33
<i>Шевчук В. О.</i> Нові можливості та ризики аграрного буму для кооперативних організацій.....	34
<i>Коробкин А. З., Кузнецова Е. В.</i> Внутренняя торговля Республики Беларусь: состояние и тенденции развития.....	37
<i>Драбовський А. Г.</i> Актуальні проблеми розвитку і функціонування кооперації.....	38

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

СЕКЦІЯ 1 “ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ – НАУКОВІ ЗАСАДИ,
МЕХАНІЗМИ, СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ”

<i>Гросул В. А., Филипенко О. М., Рачкован О. Д.</i> Вибір стратегічної позиції підприємства роздрібною торгівлі.....	41
<i>Осташко Т. О.</i> Напрями розвитку зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами в умовах ПВЗВТ з ЄС.....	42
<i>Синютка О. М.</i> Порівняльна характеристика індикаторів розвитку внутрішньої торгівлі України та регіону: висновки для Львівської області.....	45
<i>Єва Станчик-Хугет, Семак Б. Б.</i> Характеристика параметрів формування конкурентного потенціалу підприємств внутрішньої торгівлі.....	47
<i>Герєга О. В.</i> Управління фінансово-економічною стійкістю торговельних підприємств: ключові чинники та фактори.....	48
<i>Скибінський С. В., Скибінський О. С.</i> Дослідження внутрішньої торгівлі: еволюція напрямів і проблеми.....	49
<i>Льченко Н. Б.</i> Моніторинг стану та розвитку оптової торгівлі в Україні.....	50

<i>Семак Б. Д., Гуцак О. М.</i> Рослинні барвники – перспективний товар на кооперативному ринку України.....	348
<i>Сыцко В. Е., Морокина А. А.</i> Прогнозирование конкурентоспособности искусственного трикотажного меха.....	349
<i>Терешкевич Н. А.</i> Безпечність та якість текстильних матеріалів для форменого одягу.....	350
<i>Ходань О. Л.</i> Особливості сучасного асортименту чоловічих джинсових штанів.....	351
<i>Савицький А. В., Олійник Б. М.</i> Сучасні підходи до здійснення органолептичної оцінки пива.....	352
<i>Шарапа О. М.</i> Якість молочної продукції в Україні.....	353
<i>Шкабара Т. Л., Гончарова О. М.</i> Соціальні передумови до формування якості/безпечності харчових продуктів: аспект попередження фальсифікації.....	354
<i>Чикун Н. Ю., Рудь Н. О.</i> Суб'єктивні симптоми користувачів мобільними телефонами.....	355
<i>Демченко В. О.</i> Структура і властивості поверхні зольних мікросфер.....	357
<i>Орешина О. О., Сухіна Д. О.</i> Проблеми якості ферментованих безалкогольних напоїв.....	358

на молоко для формування цивілізованих відносин на ринку та захисту як споживачів, так і виробників цього вкрай важливого виду сільськогосподарської продукції.

Виробництво молока можна зробити прибутковим і конкурентоспроможним видом агробізнесу, однак цей тривалий процес потребує значних інвестиційних витрат, передусім у реконструкцію приміщень ферм та якісне покращення породного складу молочного стада, а також модернізацію й оновлення доїльних систем та обладнання для оптимізованої годівлі тварин.

Перспективи галузі багато в чому залежатимуть від того, наскільки реально нині можна вибудувати партнерські відносини між усіма учасниками ринку, що дасть можливість через механізм еквівалентного ціноутворення створити необхідні економічні умови для збільшення поголів'я молочних корів за рахунок власного відтворення стада та закупівлі племінних телиць, нетелей та корів, а також зростання обсягів виробництва молока завдяки збільшенню продуктивності дійного стада.

Список використаних джерел

1. Шарпа О. М. Організаційно-економічні засади формування збутової політики сільськогосподарських підприємств. Дис. на здоб. наук. ст. канд. екон наук за спец. 08.00. 04 Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – 2016. – 229 с.

Шкабара Т. Л.

к.б.н., доцент;

Гончарова О. М.

старший викладач

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ДО ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ/БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: АСПЕКТ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ

Вітчизняний ринок харчових продуктів на сьогодні є достатньо насиченим за асортиментними позиціями, що відображає сучасні тенденції до урізноманітнення споживчих властивостей товарів відповідних підгруп, видів, різновидів та їх пропозицій для задоволення зростаючих потреб споживачів. Разом з цим, представлена харчова продукція національних товаровиробників за рівнем відповідності регламентованим параметрам якості не завжди є належною, зокрема в аспекті її ідентифікації до базових стандартизованих моделей, про що засвідчує практика проведення експертних досліджень в Україні. Зазначене корелює зі збільшенням на вітчизняному ринку фальсифікованих харчових продуктів як несумісних до соціально обґрунтованих вимог, що у свою порушує права споживачів на якісні та безпечні продовольчі товари, рівень відповідності яких гарантує держава. Актуальність дослідження, на наш погляд, посилюється в контексті ринкової доцільності посилення вимог до рівня якості/безпеки харчової продукції, про що засвідчує світовий, окрема європейський досвід.

Соціальні імперативи щодо унеможливлення фальсифікації продовольчих товарів у площі методології сформували категорії, що використовуються як у науковому обході, так і в ринковій практиці. Йдеться про формування дефініційного ряду до категорії “фальсифікована продукція”: “неякісна продукція”, “небезпечна продукція”, “контрафактна продукція”, “сурогатна продукція”, “синтетична продукція”, “імітована продукція” тощо. З позицій наукової точності зазначені поняття не є рівнозначними, мають власні ідентифікації, але за суспільними наслідками фальсифікована продукція відображає невідповідність її властивостей оригінальним (натуральним) харчовим продуктам, відсутність (або аномальності) підтверджуючої інформації, визнається підробленою й підлягає вилученню з товарообігу. Визначене аргументує методичну сутність процесів управління якістю/безпекою харчових продуктів у технічних координатах, що у свою чергу знаходить своє відображення у системі технічного регулювання – метрології, кваліметрії, стандартизації, сертифікації.

Аналіз джерел наукової літератури відображає як устоялі підходи до регулювання якості харчових продуктів, так і окремі авторські позиції щодо можливостей попередження фальсифікації окремих груп продовольчих товарів. Методологічно слід виділити ключову парадигму відповідності створюваного продукту стандартизованим вимогам за обґрунтованими показниками якості/безпеки, якої притримуються науковці та практики-експерти. Відхилення від регламентованих суспільством норм формує “сферу фальсифікації” харчової продукції, яка в Україні має тенденції до зростання, що відображено в працях значної кількості вітчизняних дослідників. Так, Р. Д. Дарага фіксує факти незаконного обігу на вітчизняному ринку фальсифікованої продукції, що виготовляється на нелегальних виробництвах [1]. У публікації оглядового спрямування автори М. Р. Мардар, Е. І. Погонцева розглядають історію та сучасність фальсифікації харчових продуктів, а також конкретизують способи фальсифікації на прикладі зерноборошняної групи товарів [2]. Фундаментальні дослідження у розрізі аналізу методів підробки харчової продукції (в порівняльному аспекті) проведені колективом авторів – В. Ю. Дубницьким, Г. В. Фесенко, І. А. Черепньовим [3], які одночасно запропонували способи визначення індивідуального індексу споживання чистих харчових продуктів та урахування такого показника при складанні статистичної звітності про стан продовольчої безпеки.

Фальсифікація харчових продуктів як негативний феномен в Україні має значну кількість виявів, як безпосередньо товарних, так і дотичних – фінансово-економічних, комерційних, споживчих тощо, та одночасно супроводжується окремими соціальними ризиками, зокрема такими:

- погіршення споживчих властивостей окремих асортиментних видів продовольчих товарів, як за якісними – біологічна, фізіологічна цінність харчового продукту, так і за кількісними параметрами;
- збільшення виявів невідповідності харчової продукції вітчизняних товаровиробників за складом основної та допоміжної сировини, тари, пакувальних чи супутніх матеріалів тощо;
- поява на вітчизняному споживчому ринку продукції, що містить ксенобіотики – контаміанти і харчові добавки, використання яких є недозволенним за ідентифікаційними ознаками чи їх вміст за кількістю перевищує регламентовані норми;
- недостатній рівень інформаційного супроводу продовольчих товарів вітчизняного виробництва за рахунок неповної маркувальної інформації, зокрема про склад продукту, походження сировини та інші властивості продукту або введення споживача в оману на основі неправдивої інформації;

- окремі випадки приховування суб'єктами товарообігу небезпеки використання/споживання невідповідної продовольчої сировини або готової харчової продукції;
 - зростання вартості "оригінальної продукції" за рахунок збільшення технічних засобів захисту товаровиробниками власних товарів, зокрема використання голограм, магнітних смуг та інших елементів автентичної маркувальної інформації;
 - збільшення соціальної напруги в суспільстві через зниження економічної доступності продуктів харчування в цілому та одночасна недовіра вітчизняним виробникам щодо ідентичності продовольчих товарів, належного рівня якості та безпечності окремих товарних груп.

На основі проведеного авторського дослідження суспільних передумов до попередження фальсифікації харчових продуктів в Україні, доцільно акцентувати увагу, на наш погляд, на необхідних заходах урегулювання відносин у цій сфері та прийнятті соціально необхідних рішень, які, по-перше, протекціонуються державою, по-друге, спрямовані на захист інтересів споживача, по-третє, є комерційно прийнятними, оскільки формують урегульовану нормативно-правову та нормативно-технічну систему обігу на вітчизняному ринку якісної та безпечної харчової продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Інституціональні взаємодії в удосконаленні системи соціального регулювання якості/безпечності харчових продуктів

Напрями управлінських дій	Форми попередження фальсифікації товарів
Управління якістю харчових продуктів на засадах ділових, дієвих, партнерських взаємовідносин між усіма учасниками	Підвищення дієвості державної системи експертного оцінювання та підтвердження якості/безпечності продовольчих товарів на основі вдосконалення механізмів метрологічного контролю, зростання рівня відповідальності вітчизняних товаровиробників з одночасним розширення способів їх захисту від контрафактів як реалізації прав інтелектуальної власності
Формування вимог "нового порядку" до організації державного кваліметричного нагляду в Україні	Зміни принципів проведення процедури експертного оцінювання якості/безпечності харчових продуктів на основі використання міжнародного, зокрема європейського досвіду технічного регулювання у сфері кваліметрії, стандартизації, сертифікації, прийняття обґрунтованих управлінських рішень та суміжних питань управлінської діяльності
Управління безпечністю харчових продуктів, уніфікація критеріїв безпеки та їх соціальної пріоритетності	Активізація впровадження системи НАССР як сучасної концепції управління безпечністю харчових продуктів, що базується на сучасних принципах простежуваності базових критеріїв, унеможливлення виробництва та реалізації небезпечної продукції з одночасним захистом прав споживачів

Розглянуті підходи до формування сучасної, дієвої, відповідної до глобалізаційних викликів системи попередження фальсифікації харчових продуктів в Україні відображають нові установки до забезпечення регламентованого, соціально прийнятного рівня якості/безпечності товарів.

Список використаних джерел

1. Дарага Р. Д. Виявлення та фіксація обігу фальсифікованої продукції, що виготовляють на нелегальних виробництвах / Р. Д. Дарага // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 222-231.
2. Мардар М. Р. Фальсифікація харчових продуктів в Україні – історія та сучасність / М. Р. Мардар, Е. І. Погонцева // Зернові продукти і комбікорми. – 2011. – № 4. – С. 19-23.
3. Дубницький В. Ю. Статистическая оценка и региональные особенности фальсификации продуктов питания в Украине / В. Ю. Дубницький, Г. В. Фесенко, И. А. Черепнев // Інженерія природокористування. – 2016. – № 2. – С. 125-136.

Чикун Н. Ю.
старший викладач,
Рудь Н. О.
студентка

Київський національний торговельно-економічний університет

СУБ'ЄКТИВНІ СИМПТОМИ КОРИСТУВАЧІВ МОБІЛЬНИМИ ТЕЛЕФОНАМИ

Датою, коли в Україні було запроваджено мобільний зв'язок і здійснено перший дзвінок з мобільного телефону вважається 16 червня 1993 року. Зараз мільйони українців є активними користувачами. В останні роки експерти з охорони здоров'я піднімають тривогу з приводу надмірного використання електронних пристроїв все більшою кількістю людей. Це може здатися дивним і майже безглуздом, тому що з розвитком технологій передбачається, що вони принесуть багато нових рішень і будуть корисними для застосування у повсякденному житті. Втім, це занепокоєння має певні підстави, оскільки з розвитком технологій, особливо бездротових, мікрохвильові частоти можуть впливати на наш організм як у повсякденний час, так і довгостроковій перспективі [1].

Медики всерйоз говорять про появу хвороб, що можуть бути викликані постійним користуванням електронних пристроїв. Серед них визначають як кіберзахворювання, синдром фантомного дзвінка, нозофобія. Багато експертів бачать причину головного болю у надмірному використанні електронних приладів. Деякі активні користувачі електронних пристроїв скаржаться на болі в спині і шиї. Зустрічаються у таких користувачів і проблеми зі шкірою [2]. Вчені стверджують, що ні бренд, ні ціна стільникового телефону не мають значення, доза опромінення визначається режимом роботи та інтенсивністю використання.

Сьогодні є актуальним вивчити вплив випромінювання мобільного телефону на самопочуття, особливо молодих людей, які найбільше користуються мобільним зв'язком. Метою роботи було вивчення особливостей використання мобільних телефонів студентською молоддю і оцінка їх безпечності дослідивши суб'єктивних симптомів у користувачів мобільним зв'язком.

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
III INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА
ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

FOOD QUALITY
AND SAFETY

ЗБІРНИК ТЕЗ
BOOK OF ABSTRACTS

16-17 листопада
November 16-17

2017

**Шановні колеги, учасники та гості
III Міжнародної науково-практичної
конференції «Якість та безпека харчових
продуктів»!**

Однією з найважливіших складових національної безпеки держави є забезпечення населення високоякісними та безпечними харчовими продуктами.

На сьогодні це є одним з головних завдань виробників харчової продукції, підприємств торговельної мережі, спеціалістів в галузі науки і техніки й держави в цілому.

Погіршення екологічних і кліматичних умов у світі, порушення технологій вирощування сировини як рослинного, так і тваринного походження (безконтрольне внесення мінеральних добрив, використання гормонів та антибіотиків, генетично модифікованих організмів) та технологічних процесів

виробництва харчових продуктів створюють небезпеку зниження їх якості, а також забруднення шкідливими речовинами хімічного та біологічного походження: важкими металами, пестицидами, радіонуклідами, забороненими харчовими добавками, патогенними мікроорганізмами та мікроскопічними грибами тощо.

Пріоритетним завданням виробників харчових продуктів не тільки в Україні, а й в інших країнах світу є впровадження системи безпеки харчових продуктів, що ґрунтується на принципах НАССР, попередніх програм – передумов: GMP (належна практика виробництва), GHP (належна практика щодо гігієни), SOP (стандартні операційні процедури), SSOP (набір стандартних санітарних процедур), системи ідентифікації небезпечних чинників, моніторингу в критичних контрольних точках.

Саме це спонукає науковців до розроблення нових методів контролю показників якості та безпечності харчових продуктів, їх ідентифікації та виявлення можливих видів фальсифікації продукції.

Угода про асоціацію з Європейським Союзом створила передумови до підвищення якості та безпечності харчових продуктів і непродовольчих товарів вітчизняного виробництва та сприяє приведенню законодавчої бази у сфері безпеки харчової продукції у відповідність із законодавчою базою ЄС, а саме використання Регламентів ЄС для нормування показників безпечності у харчових продуктах, використання харчових добавок, розроблення гармонізованих національних стандартів з міжнародними.

Метою нашої конференції є вирішення проблем поліпшення якості та безпеки вітчизняної харчової продукції, підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку. Співпраця в питаннях узгодження національних стандартів з міжнародними сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних здійснювати комплексну експертну оцінку якості та безпеки сировини, контроль технологічного процесу виробництва харчової продукції відповідно до концепції НАССР.

Висловлюю впевненість, що III Міжнародна науково-практична конференція «Якість та безпека харчових продуктів» підвищить рівень обізнаності співробітників харчових підприємств і сфери освіти про переваги, проблеми та перспективи впровадження систем безпеки харчових продуктів, гармонізації законодавства у сфері харчової безпеки з нормами, прийнятими в міжнародній практиці, і сприятиме підвищенню потенціалу експертів у сфері якості та безпеки продовольства.

Проведення міжнародної конференції на базі нашого університету є доброю традицією, а також місцем зустрічі і зміцнення взаємовідносин науки, освіти та промисловості у сфері якості та безпеки харчової продукції різних країн світу, а також сприяє забезпеченню якості та безпечності продукції, що виробляється не тільки на підприємствах України, а й у всьому світі, підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку.

З повагою ректор НУХТ, професор А.І.Українець

Якість і безпека харчових продуктів: тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 листопада 2017 р. / Національний університет харчових технологій ; М-во освіти і науки України. — К. : НУХТ, 2017. — 362 с.

Рекомендовано вченою радою НУХТ
Протокол № 4 від «31» жовтня 2017 р.

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

ГОЛОВА

А.І. Українець – ректор Національного університету харчових технологій, доктор технічних наук, професор

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ

О.Ю. Шевченко – проректор з наукової роботи НУХТ, доктор технічних наук, професор

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

- Л.Ю. Арсеньева* – проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, доктор технічних наук, професор
- С.І. Усатюк* – зав. кафедри експертизи харчових продуктів, кандидат технічних наук, доцент
- Г.Д. Гуменюк* – професор кафедри експертизи харчових продуктів, доктор сільськогосподарських наук
- Т.М. Артюх* – професор кафедри експертизи харчових продуктів, доктор технічних наук
- О.О. Петруша* – доцент кафедри експертизи харчових продуктів, кандидат технічних наук

СЕКРЕТАР

В.В. Кійко – доцент кафедри експертизи харчових продуктів, кандидат технічних наук, доцент

33. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.....	89
О.А. Хіцька, к.в.н., доцент	
34. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	91
О.І. Шаповаленко, д.т.н., професор	
О.О. Євтушенко, к.т.н., доцент	
А.О. Петренко, аспірант	
35. УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ У КООРДИНАТАХ ЕКОЛОГІЧНИХ ДОМІНАНТ	93
Шкабара Т. Л., к.б.н., доцент	
Криклива М.О., студент магістратури	
36. НОВІТНІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ ЗІ ШКІДНИКАМИ НА ВИРОБНИЦТВІ У РАМКАХ НАЛЕЖНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ GMP	95
І.В. Васильчук, студентка магістратури	
О.О. Петруша, к.т.н.	
37. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕКОЮ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	97
Купалова Г.І., д.е.н., професор	
Гончаренко Н.В., к.е.н., доцент	
37. INVESTIGATION OF JUICES WITH PULP	100
V.M. Sydor, Ph.D., Ass. Professor	
О.А. Lugovska, assistant	
СЕКЦІЯ 2 Формування та контроль якості і безпеки інноваційних харчових продуктів і непродовольчих товарів.....	
102	
Підсекція 2.1. Формування та контроль якості і безпеки інноваційних харчових продуктів	
103	
1. ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ І БЕЗПЕКИ ФАРШУ «ПІКАНТНОГО»	103
Л. Білик, студентка	
Н.В. Попова, к.т.н., доцент	
2. БЕЗПЕЧНІСТЬ СУХИХ РИБО-РОСЛИННИХ НАПІВФАБРИКАТІВ.....	105
Д.В. Федорова, к.т.н., доцент	
О.О. Васильєва, к.т.н., доцент	
3. ANALYSIS OF MICROSCOPE IMAGES OF MEAT	107
I. Krasteva	
4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРИГОТУВАННЯ ЦУКРОВОГО ПЕЧИВА З ВИКОРИСТАННЯМ ДІЄТИЧНОЇ ДОБАВКИ «КЛІТКОВИНА ЯДЕР ВОЛОСЬКОГО ГОРІХА»	109
І.А. Місюля, викладач	
І.В. Бузніцька, викладач	
5. ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОГО ТЕРМІНУ ХОЛОДИЛЬНОГО ЗБЕРІГАННЯ М'ЯСА, ПТИЦІ ТА РИБИ.....	111
Д.Є. Сінат-Радченко, к.т.н., професор	
М.М. Масліков, к.т.н., доцент	

35. УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ У КООРДИНАТАХ ЕКОЛОГІЧНИХ ДОМІНАНТ

Шкабара Т. Л., к.б.н., доцент

Криклива М.О., студент магістратури

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Виконання соціального зобов'язання держави щодо забезпечення необхідного рівня якості та безпечності харчових продуктів потребує координування значної кількості складових – правових, нормативно-технічних, експертно-контролюючих, організаційних тощо, їх інтегрування у єдину, функціонально активну систему відтворення регламентованих показників якості/безпеки товарів. Такі процеси у свою чергу потребують прийняття дієвих управлінських рішень, ефективних форм, методів та засобів цілеспрямованого впливу на відповідні об'єкти з одночасними зворотними зв'язками. Екологічна домінанта в системі управління безпечністю харчових продуктів установлює необхідні специфікації в аспекті регулювання чинниками, що є прямими або дотичними щодо долання екологічних ризиків забруднення продукції або сільськогосподарської сировини. Одночасно слід формувати нові механізми взаємодій із довкіллям у процесі господарської діяльності, підвищувати критерії екологічної віддачі з боку всіх суб'єктів, причетних до створення харчового продукту та його ринкової реалізації. Важливість дослідження, за авторським баченням, посилюється в умовах реалізації в Україні Концепції сталого розвитку як нової моделі державної політики, спрямованої на впровадження високих стандартів життя, зокрема за векторами розвитку, безпеки, відповідальності.

Аналіз напрацювань вітчизняних науковців у сфері управління безпечністю харчових продуктів дозволяє стверджувати про актуалізацію зазначеної проблеми, її кореляційний зв'язок з екологічними імперативами та окремі авторські відображення за такими спрямуваннями, як: розширення термінологічної бази, методологічні обґрунтування стратегічних принципів щодо виробництва безпечної харчової продукції в Україні [1]; акцентування уваги до факторів, що впливають на екологічну безпеку продуктів харчування, пропозиції шляхів покращання ситуації з урахуванням конструктивного міжнародного досвіду [2]; конкретизація окремих практичних складових, зокрема необхідність посилення вимог до якості харчових продуктів у розрізі сучасних екологічних норм безпечності полімерних пакувальних матеріалів, що контактують з харчовими продуктами [3] тощо.

З метою забезпечення виробництва та реалізації харчових продуктів за регламентованими параметрами якості та екологічної безпечності в Україні слід формувати систему єдиних методологічних підходів до управління багатогранними процесами, кожен із яких відображає виконання окремих функцій менеджменту – регулювання, нагляду, контролювання, прогнозування. Існуюча на сьогодні система управління якістю/безпечністю харчових продуктів характеризується окремими виявами невідповідності, зокрема з позицій недосконалості взаємозв'язків технічних та екологічних складових: по-перше, у сфері технічного регулювання переважають функції контролювання кінцевих результатів діяльності господарюючих суб'єктів (у випадку, що розглядається йдеться про експертизу товарів), натомість прогресивна міжнародна практика методично визначає як пріоритетну функцію попередження виникнення невідповідностей; по-друге, відслідковуються тенденції методичної недостатності

процесів забезпечення та виявів відповідальності з боку ринкових суб'єктів за рівень якості та екологічної безпечної харчової продукції тощо.

На основі проведеного аналізу фундаментальних екологічних процесів, що супроводжують систему виробництва та реалізації харчових продуктів в Україні, нами виявлено окремі залежності між реально існуючими екологічними ризиками та їх відображенням на рівні окремих ринкових суб'єктів господарювання, запропоновано можливості додання відповідних небезпек у формі розробки та впровадження у сферу товарних відносин сучасних екологічних домінант (табл.).

Таблиця. Методичні концепти до еколого-технічних взаємодій

Система безпечності харчових продуктів	
Екологічні ризики	Екологічні домінанти
Екологічне навантаження системи господарювання на довкілля в цілому	Постійне вдосконалення екологічного законодавства України; розвиток нормативно-технічного регулювання з урахуванням міжнародних стандартизаційних вимог та принципів; впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів НАССР на вітчизняних підприємствах тощо
Забруднення основних природних сфер – атмосфери, гідросфери, ґрунтів, агроландшафтів	Нормування з метою мінімізації вмісту небезпечних речовин-контамінантів хімічного, фізичного, біологічного походження у харчових продуктах, аграрній сировині
Виникнення екологічних дисбалансів	Обов'язковість відтворення екологічно залежних параметрів на всіх етапах товароруку: виробництва, збуту та споживання харчової продукції
Відсутність постійно діючого, комплексного гігієнічного моніторингу	Формування мережі динамічного визначення ступеня забруднення довкілля, продовольчої сировини, харчових продуктів як взаємозалежних на місцевому, регіональному та державному рівнях

Запропоновані елементи поєднання технічної системи управління безпечністю харчових продуктів та екологічних домінант, на нашу думку, дозволять реалізувати соціально важливі завдання щодо забезпечення населення України продуктами харчування регламентованого рівня якості та екологічної безпеки, відповідності процесів, що супроводжують сферу товарних відносин екологічних нормам.

Література:

1. Шевченко Р. І. Екологічна безпека харчових продуктів: визначення поняття / Р. І. Шевченко, І. С. Крестінков, А. С. Обухова // Харчова наука і технологія. – 2015. – №1. – С. 65-70.
2. Єрмолаєва Т. В. До питання про екологічну безпеку харчових продуктів: небезпеки сучасності / Т. В. Єрмолаєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. – 2016. – Вип. 22. – С. 141-144.
3. Осередчук Р. С. Екологічна безпека харчових продуктів при використанні пакувальних матеріалів і тари / Р. С. Осередчук, Т. Б. Нагірняк, Х. Г. Шийка // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини ім. Гжицького. – 2013. – Т. 15, №1(4). – С. 156-161.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
Випуск 21
Частина 1

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

- Васильєва О.О.
ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА ПРАЦЮ ТА ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ..... 9

СЕКЦІЯ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- Дорофєєва Х.М.
ОСНОВНІ ПАРАМЕТРИ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ..... 13
- Дугієнко Н.О., Голяничук А.Р.
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРНИХ СТРАТЕГІЙ
ТА ЇХ АДАПТАЦІЯ ДО ЗАГАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ КОМПАНІЙ..... 17

СЕКЦІЯ 3

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

- Batrakova T.I., Pashynok A.V., Dudar O.I.
FEATURES OF BANK LENDING TO ENTERPRISES OF AIC..... 21
- Воробйов Р.Б.
МАКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ЗБАЛАНСОВАНОГО ІННОВАЦІЙНОГО
УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВА В МЕЖАХ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ГАЛУЗІ..... 25
- Збаржевецька Л.Д., Рябоволик Т.Ф.
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
НА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК..... 28
- Капканець В.С.
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ
ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ГАЛУЗІ..... 32
- Халатур С.М., Остапенко Я.Б.
ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТУВАННЯ БАНКАМИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ..... 36
- Шапурова О.О.
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 39
- Шкабара Т.Л., Остапенко А.Ю.
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО АГРАРНОГО ПРОДУКТУ
В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ..... 42
- Яхно К.Г.
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ..... 46

СЕКЦІЯ 4

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

- Абрамович І.А.
СТРАТЕГІЯ МАРКЕТИНГУ..... 50
- Азарова Т.В.
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ..... 53
- Бистров І.В.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК
В УМОВАХ ПОГЛИВЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... 57
- Білик В.В.
ПЕРЕВАГИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ..... 61
- Бондар В.В.
РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..... 65
- Боняр С.М.
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ АГЕНТСЬКОЇ ОТРАСЛІ УКРАЇНИ
В ЄВРОПЕЙСЬКОЕ ЕКОНОМІЧЕСЬКОЕ ПРОСТРАНСТВО..... 68

УДК 631.147

Шкабара Т.Л.
кандидат біологічних наук,
доцент кафедри товарознавства та маркетингу
Чернівецького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

Остапенко А.Ю.
кандидат економічних наук, науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО АГРАРНОГО ПРОДУКТУ В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті актуалізуються проблеми щодо розвитку вітчизняного аграрного господарювання на принципах поєднання економічних та екологічних домінант з одночасними дієвими механізмами їх регулювання. Акцентується увага до перспектив функціонування агрогосподарських комплексів, інтеграції взаємодій у розвитку агроекологічної системи за складовими ресурсвикористання та ресурсовідтворення. Розглядаються питання забезпечення умов виробництва екологічно чистого аграрного продукту в Україні на основі формування системи агроекологічних балансів, ефективного поєднання інтенсивних аграрних технологій, біотехнологій, органічного аграрного виробництва з одночасним розвитком системи державного регулювання.

Ключові слова: агроєкосистема, агроекологічні процеси, агроекологічні технології, якість, екологічна безпечність, державне регулювання.

Шкабара Т.Л., Остапенко А.Ю. ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОИЗВОДСТВА ЭКОЛОГИЧЕСКИ ЧИСТОГО АГРАРНОГО ПРОДУКТА В УКРАИНЕ НА ОСНОВЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье актуализируются проблемы развития отечественного аграрного хозяйствования на принципах сочетания экономических и экологических доминант с одновременными действенными механизмами их регулирования. Акцентируется внимание к перспективам функционирования агрохозяйственных комплексов, интеграции взаимодействий в развитии агроэкологической системы по составляющим ресурсоиспользования и ресурсовоспроизведения. Рассматриваются вопросы обеспечения условий производства экологически чистого аграрного продукта в Украине на основе формирования системы агроэкологических балансов, эффективного сочетания интенсивных аграрных технологий, биотехнологий, органического аграрного производства с одновременным развитием системы государственного регулирования.

Ключевые слова: агроэкосистема, агроэкологические процессы, агроэкологические технологии, качество, экологическая безопасность, государственное регулирование.

Shkabara T.L., Ostapenko A.Yu. PROSPECTS OF PRODUCTION OF ECOLOGICALLY CLEAN AGRICULTURAL PRODUCT IN UKRAINE BASED ON STATE REGULATION

The problems of development of domestic agricultural management on the principles of combination of economic and ecological dominants with simultaneous effective mechanisms of their regulation are actualized in the article. The attention is accented to the prospects of functioning of agricultural economic complexes, integration of interactions in the development of agroecological system by components of resource use and resource reproduction. The problems of ensuring the conditions for the production of environmentally friendly agricultural products in Ukraine based on the forming of system of agroecological balances, effective combination of intensive agricultural technologies, biotechnologies, organic agricultural production with the simultaneous development of the system of state regulation are discovered.

Keywords: agroecosystem, agroecological processes, agroecological technologies, ecological criteria, quality, environmental safety, state regulation.

Постановка проблеми. Перспективи розвитку України як сучасної європейської держави пов'язані з реалізацією важливих завдань економічного змісту, зокрема це стосується переходу вітчизняного агропромислового виробництва на нові екологічно орієнтовані й економічно ефективні засади, що з одного боку, корелює із перспективами повноцінного виходу вітчизняного сукупного аграрного продукту на зовнішній ринок, з іншого боку – вимагає відповідності усіх процесів аграрного виробництва та його кінцевих результатів новим ринковим атрибутам, нормативно-технічним параметрам щодо регламентованого рівня якості та екологічної безпечності агропродовольчої продукції. Одночасно важливим є державне регулювання відповідних процесів через такі дієві важелі, як стратегічне планування екологічно орієнтованих економічних процесів у аграрному секторі, результативна екологічна політика, впровадження й підтримка інноваційних методів у різнорівневій системі вітчизняного аграрного господарювання, розробка методологічних рекоменда-

цій щодо екологічного забезпечення й відтворення аграрного виробництва на рівні окремих ринкових суб'єктів.

Враховуючи вищезазначені постулати щодо необхідності та доцільності змін у вітчизняному аграрному середовищі, формування нових відносин, базою яких будуть екологічні домінанти, що дозволить на цій основі формувати якісний та екологічно безпечний аграрний продукт, одночасно сформувані баланс між зростаючими суспільними потребами й константним екологічним відтворенням навколишнього природного середовища, зокрема залученого до аграрної сфери. Такий напрям є актуальним до наукових розробок на даному етапі ринкового розвитку аграрного сектора України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість втілення екологічних пріоритетів у вітчизняному аграрному виробництві однозначно визначається значною кількістю вітчизняних дослідників й окреслюються у багатоаспектних авторських працях та розробках наукових шкіл. Пропонуються окремі

наукові бачення щодо перспектив екологізації системи аграрного господарювання України за різномірними спрямуваннями та результативними показниками.

Слід відзначити базисний напрям екологічного розвитку вітчизняного аграрного сектора в єдності із загальним соціально-економічним розвитком держави, що відображають концепції екологічного розвитку та законодавства, державна екологічна політика, державна політика екологічнобезпечної природоохоронної діяльності тощо. Зазначені підходи відображені в працях таких дослідників, як Н. Солов'яненко [1], який відзначає, що в Україні сформовані основи державної політики в еколого-техногенній сфері, створена нормативно-правова база з урахуванням міжнародних стандартів та потреб сьогодення, підписана значна кількість міжнародних угод щодо природоохоронної діяльності. Науковці Н. М. Андреева, В. А. Козловцева [2] розглядають змістове визначення сутності екологізації агропромислового комплексу, виявляють закономірності генезису економічної політики держави в умовах екологізації господарської діяльності в АПК. Автор Д. А. Блавацька [3] визначає поняття та юридичні ознаки реформування екологічного законодавства та його змісту, обґрунтовує необхідність комплексного правового інституту для забезпечення екологічної реформи.

Щодо стану та перспектив органічного товаровиробництва в Україні як складових до зрівноваження екологічної ситуації в аграрному господарюванні й одночасної альтернативи до харчової продукції масового опоживання, слід відзначити окремі наукові дослідження. Для прикладу, дослідник Д. С. Піддубна [4] аналізує економічні та соціальні факти у процесі втілення органічного виробництва в практиці вітчизняного господарювання. Науковці Є. В. Нестерук, М. А. Нестерук [5] розглядають органічне виробництво як складову сталого розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств тощо.

Постановка завдання. Метою авторської роботи є обґрунтування необхідності концептуального оновлення підходів до розвитку системи аграрного господарювання України за обов'язковими екологічними вимірами, розробка пропозицій щодо удосконалення державного регулювання відповідних процесів, ефективного поєднання інтересів держави, окремих суб'єктів господарювання та споживачів аграрного продукту рівня екологічної чистоти, збалансованого ведення аграрних виробничих процесів, що відповідають принципам раціонального природокористування, екологічного відтворення основних сільськогосподарських циклів у землекористуванні, рослинництві, тваринництві, реутилізації використаних ресурсів та екологічній безпеці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перехід соціально-економічного розвитку країни на новий рівень із сучасними високими цінностями, культурними традиціями, прогресивним баченням відповідних процесів є закономірним, еволюційним явищем, що відображається, на рівні економіки України, зокрема її аграрного сектора. Прикладом щодо суттєвого удосконалення системи аграрного господарювання, її органічного поєднання із іншими ринковими суб'єктами на сьогодні є значна кількість економічно розвинених європейських країн, для яких екологічна та соціальна складові стали одночасно переважними. Як наслідок, ми спостерігаємо нову культуру ведення аграрного виробництва та споживання в таких країнах, як Німеччина, Швейцарія, Нідерланди, Франція, Чехія, Польща та інших.

Оновлення вітчизняного аграрного сектора в контексті збалансування екологічних та економічних цінностей вимагає формування нових регуляторних механізмів та її підтримки з боку держави. Результатами відлагодженої системи державного регулювання, як засвідчує аграрна практика розвинених європейських країн, є нові ринкові відносини, ефективна взаємодія між окремими підприємницькими структурами аграрного спрямування й формалізованими інституціями, функціями яких є розвиток, підтримка, нормативно-технічне регулювання процесів, пов'язаних із аграрним виробництвом та його відповідністю встановленим регламентам за окремими показниками, зокрема екологічними. Зазначене відображає прогресивні тенденції, що розвиваються сьогодні в соціально-економічному середовищі таких країн й дозволяють виводити на новий рівень взаємодії суспільно орієнтованого аграрного виробництва, екологічного розвитку й одночасного забезпечення високих соціальних запитів населення.

Вищезазначені прогресивні підходи державного регулювання важливо відтворювати в різних формах в Україні в процесі реформування сільського господарства з метою виведення його на нові засади у відповідності до прийнятої на державному рівні Програми сталого розвитку, декларованих до обов'язкового виконання соціально-економічних завдань, зокрема, які стосуються продовольчої безпеки країни, забезпечення населення якісною та безпечною харчовою продукцією, промисловості – відповідною сировиною, формування нових соціальних цінностей, нової культури виробництва та споживання, екологізації суспільних відносин, зокрема у аграрній сфері.

Прикладним аспектом розвитку аграрної системи господарювання у широкому розумінні, реалізацією мотиваційних цілей окремих господарюючих суб'єктів є створення, підтримування на економічно доцільному рівні та часткова реалізація аграрного продукту – сукупності матеріальних носіїв у формі аграрних комплексів, що включають технічні елементи (будівлі, сільськогосподарська техніка, хімічні засоби обробітку, мінеральні добрива тощо), технології, продуктивні сорти рослин, тварин, елементи природного середовища, зокрема ґрунти, водні ресурси, природні й штучно створені агроекологічні системи у формі аграрних ландшафтів та доповнюючих компонентів. Суспільно корисний ефект та одночасно комерційний зиск має реалізація сільськогосподарської сировини та готової аграрної продукції належного рівня якості й безпечності.

Важливими в аграрній системі є екологічні складові, що органічно поєднуються із технічними, організаційними, соціальними тощо, реалізуються у достатньо різноспрямованих господарських формах в Україні та дозволяють створювати аграрний продукт [6; 7]:

- землеробство з різними видами та циклами використання ґрунтових ресурсів, прилеглих територій;
- рослинництво як єдина структура сільського господарських рослинних угруповань та елементів природного середовища;
- тваринництво з інтенсивним способом акумулювання енергії;
- додаткові аграрні спеціалізації, а саме тепличне господарство, органічне землеробство, органічне рослинництво, бджільництво, рибництво, квітникарство тощо;
- окремі види підприємницької діяльності в сільській місцевості, зокрема, агротуризм, зелений туризм тощо.

Зазначені складні функціональні аграроекологічні комплекси, з одного боку, є необхідними на рівні суспільства, мають достатньо соціально-економічних обґрунтувань щодо своєї доцільності та подальшого відтворення, оскільки йдеться про задоволення потреб населення у продуктах харчування необхідної кількості та якості (продовольча безпека країни) та промисловості у відповідній сировині. З іншого боку, процес аграрного господарювання з позицій його повномасштабності є потенційно екологічно небезпечним, оскільки до нього залучається в тих чи інших формах (прямих або опосередкованих) значна кількість природних ресурсів земельних, водних, атмосферних тощо, відбуваються складні взаємодії в агроекологічних циклах землеробства, рослинництва, тваринництва. Як наслідок, з екологічного погляду, виникають окремі диспропорції, як основні, у формі сукупного аграрного (антропогенного) навантаження на природне середовище, так і супроводжуючі, вираженням яких є окремі порушення природних процесів кругообігу речовин та енергії межах окремих біогеоценозів, агроєкосистем різного рівня масштабності та складності.

Елементи аграрних та екологічних взаємодій з позицій ресурсовикористання та ресурсівідтворення систем землеробства, рослинництва й тваринництва як основи ведення повного сільськогосподарського циклу, потребують постійних наукових досліджень та практичного контролювання. Зокрема, важливим є моніторинг реального стану використання природних ресурсів, визначення ступеня екологічного навантаження окремих об'єктів господарювання на основні природні сфери, оцінювання ступеня екологічності відтворення циклів аграрного розвитку на територіальному й локальному рівнях. Зазначені

позиції у створенні аграрного продукту та підтримуванні його на екологічному прийнятному рівні визначені нами в порівняльному аспекті у формі аналізу реального ресурсовикористання та необхідного ресурсівідтворення, що відображає основні технологічні процеси в сільському господарстві та авторське бачення перспектив екологічного врегулювання відносин в аграрному середовищі (табл. 1).

Першоосновою екологічних навантажень у системі аграрного господарювання слід вважати штучні підходи (менш недосконалі), які в багатьох випадках протидіють природним процесам (априорі досконалим). Аграрна система в умовах постіндустріального суспільства суттєво ускладнила взаємодії з навколишнім середовищем, витісняючи природні структури й замінюючи їх штучними, створеними людиною. Але такі процеси є необхідними, що відображено у світовій практиці аграрного господарювання, зокрема йдеться про систему рослинництва з її мономерністю щодо використовуваних видів культурних рослин. Для прикладу, зернове господарство України базується на вирощуванні невеликої кількості культур рослин: пшениці, жита, жменю, соняшнику, кукурудзи, ріпаку тощо. Аналогічні процеси є характерними також для галузі тваринництва, де також переважає невелика кількість видів тварин, зокрема велика рогата худоба, свині, вівці, кози, кролі, птиця та деякі інші. Як наслідок, у багатьох випадках агроєкосистеми штучно протистоять природним, породжуючи дисбаланси різного рівня складності, що мають екологічні наслідки у формі забруднення основних природних сфер (атмосферного повітря, природних водойм, ґрунтів), окремих деградаційних процесів (ерозія ґрунтів, засолення, дегуміфікація та інші), суттєве зниження природ-

Таблиця 1

Інтеграційні взаємодії у розвитку аграрної системи господарювання та створенні аграрного продукту

Функціонування агрогосподарських комплексів	
Аграрні складові ресурсовикористання	Екологічні складові ресурсівідтворення
Землеробство	
Використання земельних угідь – різних типів ґрунтів та їх структурних станів, фізичної будови Формування земельного фонду (місцевого, територіального, регіонального) Обробіток ґрунту Агроєкологічна взаємодія факторів стану ґрунту та вегетації рослин в системі землекористування Споживання водних ресурсів (природних підземних, ґрунтових вод та наземних водойм), природно-кліматичних умов з метою розвитку системи землеробства та рослинництва як єдиного господарського комплексу	Впровадження системи ґрунтозахисного землеробства Контурно-меліоративна організація землекористування Моніторинг ґрунтів Захист ґрунту від ерозії, протиерозійні заходи в системі землевпорядкування Розширене відтворення родючості ґрунту Підтримання рівня гумусу в ґрунті на агрохімічно й агро-технічно визначеному рівні Необхідність повернення використаних речовин до ґрунту (азоту, фосфору, калію) в процесах утилізації та реутилізації Рекреація земель як буферних станів Біологічне землеробство
Рослинництво	
Штучне створення та підтримування аграрних систем у рослинництві на основі впровадження монокультур (в структурі посівів чи насаджень переважає один або рідше декілька біологічних видів рослин) – зернових, зернобобових, плодочесних тощо Селекційна практика використання продуктивних (за врожайністю та стійкістю до зовнішніх факторів) сортів рослин Обмеження видового різноманіття аграрних культур та загальне зниження видів рослин у межах агроландшафтних комплексів	Підвищення потенціалу відновлення природних екосистем та розширення біорізноманіття Органічне поєднання аграрних ландшафтів та природних екологічних комплексів в межах єдиної структури (окремих господарств, міжгосподарських комплексів, буферних територій) Природоохоронна діяльність у формі нових біотехнологій Впровадження екологічно чистих ресурсо- та енергозберігаючих технологій вирощування культурних рослин Біологічне (органічне) рослинництво
Тваринництво	
Створення тваринницьких комплексів (м'ясопромислових, молокопромислових) Використання продукції рослинництва як кормової бази, технічної сировини Селекційна практика впровадження продуктивних порід сільськогосподарських тварин Використання природних угідь або аграрних екосистем окремих видів (посіви культурних рослин) у бджільництві тощо	Нові технології утримування поголів'я худоби Підвищення рівня механізації робіт та допоміжних процесів у основних галузях тваринництва Удосконалення очисних споруд у тваринницьких комплексах з метою зниження забруднення природного середовища відходами (гній, патогенні мікроорганізми тощо) Утилізація або реутилізація відходів

ного різноманіття, прискорений розвиток шкідників сільськогосподарських культур, бур'янів тощо.

Одночасно слід відзначити приклади позитивних змін у вітчизняному аграрному господарюванні, що пов'язані з удосконаленням окремих елементів екологічних взаємодій на рівні систем землеробства, рослинництва, тваринництва. Для прикладу, на сьогодні державним регулюванням в Україні охоплено організацію землекористування та поступового переведення його в режим екологічної безпеки, проводиться моніторинг ґрунтів за рівнем природно-техногенного навантаження, зокрема складено карти радіаційно забруднених територій, засолених ґрунтів, впроваджуються елементи еколого-економічного оцінювання можливостей землекористування на окремими параметрами, зокрема для органічного землеробства й рослинництва тощо.

Розглянуті процеси відображають «екологічну філософію» постійності та взаємозалежності аграрної і природної сфери, мінливий ступінь «узгодженості-неузгодженості» потоків ресурсів, речовин та енергії між антропогенним й природним середовищем, постійні функціональні протиріччя аграрного та природного циклів, як наслідок – певна «протидія» природного середовища, що потребує формування нових екологічних форм взаємодії (в залежності від агроекологічної ситуації у часовому та просторовому вимірі), відображення чого є дієвість аграрної системи, усунення постійних екологічних навантажень та формування нових, екологічно збалансованих та декого відтворюваних форм аграрного господарювання.

В основу нашого бачення удосконалення системи аграрного господарювання, створення конкурентноспроможного аграрного продукту у складних екологічних умовах ми пропонуємо «концепцію балансів», ваданням якої буде максимальне поєднання основних технічних, технологічних, організаційних, економічних, екологічних, соціальних процесів та доповнюючих специфікацій господарюючих суб'єктів у межах уніфікованої аграрної системи, прийняття дієвих, екологічно й економічно ефективних рішень (стратегічних й тактичних) з урахуванням комерційних завдань, перспектив подальшого еколого-економічного відтворення господарств, покращення загальної екологічної ситуації, використання для цього різноспрямованих регуляторних механізмів, як внутрішніх, так і зовнішніх, зокрема державної підтримки.

Доцільно запропонувати на рівні окремих вітчизняних господарств та господарських комплексів, з урахуванням комерційних цілей та масштабності їх діяльності, поєднувати два агроекологічних підходи (за умов належного виконання усіх регламентованих нормативно-технічних вимог) – інтенсивні та екстенсивні, що одночасно дозволить забезпечити загальнонаціональні потреби у відповідній сільськогосподарській продукції та сировині, задовольнити економічні інтереси господарюючих суб'єктів та урівноважити складну агроекологічну ситуацію:

1. Інтенсивні аграрні технології – йдеться про вирощування основних зернових та зернобобових, технічних, плодощочевих культур у рослинництві, утримування поголів'я великої рогатої худоби м'ясних, молочних та м'ясо-молочних порід, дрібної худоби, птиці тощо у тваринництві з метою одержання сільськогосподарської продукції масового виробництва високої якості в необхідній кількості.

2. Екстенсивні аграрні технології – екологічно орієнтовані процеси ведення землеробства, рослинництва, тваринництва, зокрема у формі біотехнологій, органічного аграрного виробництва, що дозволить виготовляти екологічно безпечну продукцію, задовольняти нові потреби суспільства, формувати високу культуру виробництва та споживання в Україні.

Висновки з проведеного дослідження. На основі виконаного аналізу стану та можливостей вітчизняного виробництва аграрного продукту рівня екологічної чистоти та безпечності доцільно стверджувати, що ресурси для господарювання за такими параметрами в Україні є, але необхідно спрямувати їх використання у напрямі поєднання економічної ефективності та екологічної відтворюваності окремими господарюючими суб'єктами. Важливим з таких позицій є розвиток системи державного регулювання як координуючого механізму підтримки ефективності збалансування агроекологічних взаємодій. Подальші наукові дослідження слід направити в русло методичних розробок підвищення рівня інноваційності аграрної системи господарювання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Солов'яненко Н. Державна політика екологобезпечного природокористування / Н. Солов'яненко // Землепорядний вісник. – 2013. – № 5. – С. 48-51.
2. Андреева Н. М. Політика екологізації та активізації економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового комплексу України / Н. М. Андреева, В. А. Козловцева // Економічні інновації. – 2014. – Вип. 57. – С. 32-42.
3. Блавацька Д. А. Реформування екологічного законодавства України – провідний напрямок державної екологічної політики / Д. А. Блавацька // Теорія і практика правознавства. – 2015. – Вип. 2 (8). – С. 5-13.
4. Піддубна Д. С. Економічні та соціальні факти в процесі втілення органічного виробництва / Д. С. Піддубна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 36 (1). – С. 208-213.
5. Нестерук С. В. Органічне виробництво як складова сталого розвитку сільськогосподарських підприємств / С. В. Нестерук, Я. А. Нестерук // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2015. – Вип. 87 (2). – С. 83-89.
6. Остапенко А. Ю. Еколого-економічні складові розвитку аграрного сектора економіки України в умовах кліматичних змін / А. Ю. Остапенко, Т. Л. Шкабара // Збалансоване природокористування. – № 2. – 2014. – С. 40-44.
7. Шкабара Т. Л. Сучасні напрями управління екологічно безпечно агропромислового виробництва / Т. Л. Шкабара // Матеріали тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції «Екологічний менеджмент у загальній системі управління»: збірник тез доповідей, м. Суми, 17-18 квітня 2013 року. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – С. 149-152.

и-
ивні
ана-
ного
оло-
ське
від-

сис-
учні
пад-
ско-
стрі-
дії з
юдні
ими
відо-
арю-
гва з
суль-
дар-
ської
еню,
гічні
ни-
зидів
івці,
бага-
ють
івня
ормі
фер-
емих
ення,
прод-

ця 1
ту

я
мі

агро-
ту
ізації

істем
них
ре-
рних

огій
бер-

роце-
п-
ред-
цо)

II МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

II МЕЖДУНАРОДНАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ

**ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА
ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ**

**КАЧЕСТВО И
БЕЗОПАСНОСТЬ ПИЩЕВЫХ
ПРОДУКТОВ**

ЗБІРНИК ТЕЗ

СБОРНИК ТЕЗИСОВ

12-13 листопада, 2015

12-13 ноября, 2015

Національний університет харчових технологій
Київ, Україна

Национальный университет пищевых технологий
Киев, Украина

5. ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНА ХАРЧОВА ПРОДУКЦІЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ДО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ	
Т.Л. Шкабара, к.б.н., доцент	334
В.С. Гуцул, студент	
<i>Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ</i>	
6. ГМО У ДИТЯЧНОМУ ХАРЧУВАННІ	
М.Р. Білоус	336
О.В. Ничик, к.т.н.	
<i>Національний університет харчових технологій</i>	
7. ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕННОМОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ В ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ	
Т.М. Горпинко	338
М.В. Намурована	
<i>Івано-Франківський технікум ресторанного сервісу і туризму Національного університету харчових технологій</i>	

Стр.

**Тематичне питання 6: Гармонізація національних
стандартів України з міжнародними стандартами у
харчовій промисловості**

1. ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	
Г.Д. Гуменюк, д. с-г. н., професор	341
<i>Національний університет харчових технологій</i>	
2. СУЧАСНИЙ СТАН СТАНДАРТИЗАЦІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РІВЕНЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ З МІЖНАРОДНИМИ ВИМОГАМИ	
В. М. Сидор, к.т.н., доцент	344
О.А. Луговська, аспірант	
<i>Національний університет харчових технологій</i>	
3. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ – ШЛЯХ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	
Н. Ю. Зінченко, старший викладач	345
Н.В. Сімурова, к.х.н., доцент	
<i>Національний університет харчових технологій</i>	
4. РЕГЛАМЕНТИ ВИКОРИСТАННЯ ХАРЧОВИХ БАРВНИКІВ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ГАРМОНІЗАЦІЯ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ВИМОГАМИ	
Т.В.Адамчук, старший науковий співробітник	347
<i>ДП "Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя Міністерства охорони здоров'я України"</i>	

Тематичне питання: ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕННОМОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ В ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ
 Тематический вопрос: ВОПРОСЫ ПРИМЕНЕНИЯ ГЕННОМОДИФИЦИРОВАННЫХ ОРГАНИЗМОВ В ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТАХ

5

ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНА ХАРЧОВА ПРОДУКЦІЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ДО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Т.Л. Шкабара, к.б.н., доцент
 В.С. Гуцул, студент

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Виробництво та споживання генетично модифікованої продукції є на сьогоднішній день тією ринковою реальією, що практично відображена в агропромисловому комплексі, харчовій та переробній промисловості, ветеринарії та інших сферах, прямо або опосередковано задіяних до біотехнологічного створення споживчого продукту. Значна поширеність генетично модифікованих культур у світі в цілому пояснюється комерційною доцільністю їх виробництва й використання, можливістю швидкого одержання та відтворення заданих властивостей організмів, що визначає перспективи забезпечення населення харчовими продуктами в необхідній кількості та за визначеними показниками якості. Разом з тим, питання розвитку культури виробництва із залученням генетично модифікованих організмів (ГМО) з наукових позицій є дискусійними й потребують відповідних обґрунтувань, що відображає актуальність теми.

Аналіз джерел наукової, науково-технічної, юридичної літератури щодо доцільності й можливості застосування ГМО в практиці вітчизняного господарювання засвідчує різноспрямованість підходів, зокрема розробляються нормативно-правові засади, що законодавчо регулюють відповідні відносини в даній сфері, визначають обов'язкові норми біобезпеки [1], обґрунтовується необхідність прийняття окремих заходів з метою унеможливлення безконтрольного розповсюдження ГМО-продукції, йдеться про обов'язковість етикування харчових продуктів і сировини, які містять ГМО або вироблені з їх використанням [2], розглядаються проблеми отримання, використання, розповсюдження ГМО в аспекті національної безпеки України [3] та інші напрями досліджень.

Масштабне розповсюдження ГМО та харчової продукції, виготовленої на їх основі відображає сучасні соціально-економічні тенденції, зокрема демографічні. Виробництво генетично модифіковано продукту, з одного боку, задовольняє зростаючі ринкові потреби, як у кількісному еквіваленті – за рахунок збільшення врожайності культурних рослин та продуктивності сільськогосподарських тварин, збільшення вмісту окремих корисних речовин у харчовій сировині, зокрема білків, ферментів тощо, так і за окремими якісними параметрами, йдеться про можливості вдосконалення органолептичних показників харчової продукції (зовнішнього вигляду, форми, кольору, смаку, запаху тощо), тривалості зберігання, технологічних характеристик продовольчої сировини. З іншого боку – створюються передумови до суттєвого розповсюдження ГМО (у порівнянні із звичайними харчовими продуктами), виникають потенційні біоекологічні загрози в практиці аграрного господарювання. Для прикладу, недостатньо дослідженим є вплив ГМО на організм людини та інші біологічні об'єкти, йдеться про можливі віддалені генетичні наслідки.

Тематичне питання: ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕННОМОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ В ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ

Тематический вопрос: ВОПРОСЫ ПРИМЕНЕНИЯ ГЕННОМОДИФИЦИРОВАННЫХ ОРГАНИЗМОВ В ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТАХ

Нами проаналізовано в порівняльному аспекті перспективи використання ГМО в практиці вітчизняного аграрного господарювання й надалі – в харчовій та переробній промисловості із зазначенням окремих переваг та недоліків відповідних процесів та їх кінцевих результатів (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльні характеристики використання ГМО в системі виробництва харчових продуктів

Використання генетично модифікованої продукції	
«Позитивні» аспекти	«Негативні» аспекти
Підвищення кількісних показників врожайності, продуктивності, стійкості, адаптогенності тощо рослинних й тваринних організмів	Дисбаланси та зміни структури як природних, так і антропогенних екосистем; неконтрольовані «міграції» генетичного матеріалу
Удосконалення окремих якісних параметрів продовольчої сировини та харчових продуктів	Зміна «класичних» якісних характеристик продукту; біохімічні компонентні зміни
Висока ефективність технологічних процесів та одержання продукції із заданими технологічними властивостями	Ефект поступового накопичення окремих небезпечних речовин у готових до споживання харчових продуктах та харчових раціонах споживачів

На основі проведеного авторського аналізу стану та перспектив використання ГМО в практиці вітчизняного господарювання доцільно зробити висновки про незворотність таких ринкових процесів, що визначає необхідність різноспрямованих досліджень в галузі біотехнологій та генної інженерії, спрямованих на практичну адаптацію й доведення науково обґрунтованих результатів до рівня товаровиробника, переробного підприємства харчової галузі та споживача.

Список літератури

1. Кривогутова О. Законодавче регулювання використання генетично модифікованих організмів в Україні / О.Кривогутова // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 2 (21). – С. 128-134.

2. Порядок етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2009 р. № 468. // Податки та бухгалтерський облік. – Червень, 2009. – №44 (1228). – С.8.

3. Будьонний М. Актуальні питання визначення ГМО та маркування харчової продукції / М. Будьонний, О. Дуліна, Н. Моріна // Стандартизація. Сертифікація. Якість. – 2011. – №6. – С.55-60.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЕКСПЕРТИЗА В МИТНІЙ СПРАВІ»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

галузі знань 07 Управління та адміністрування

Кваліфікація: ступінь вищої освіти «бакалавр»,

спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,

спеціалізація «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Затверджено вченою радою КНТЕУ

від 21.02 2018 р., протокол № 7

Голова вченої ради [підпис]

А. А. Мазаракі

Освітньо-професійна програма вводиться

в дію з 1.05

Директор ЧТЕІ КНТЕУ [підпис]

Т. М. Ореховська

(наказ № 10 від «22» 03 2018 р.)

Чернівці 2018 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

«ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЕКСПЕРТИЗА В МИТНІЙ СПРАВІ»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Кваліфікація: ступінь вищої освіти «бакалавр»

Розроблено і схвалено кафедрою
товарознавства, маркетингу та
комерційної логістики ЧТЕІ КНТЕУ

від 16.01 2018 р., протокол № 8

Зав. кафедри [підпис] І. Р. Лошенко

Рекомендовано вченою радою
ЧТЕІ КНТЕУ

від 14.02 2018 р., протокол № 7 н. 16

Директор [підпис] М. Ореховська

ПОГОДЖЕНО

Начальник навчального відділу
КНТЕУ

[підпис] К. В. Мостика

Начальник навчально-методичного
відділу КНТЕУ

[підпис] Т. В. Божко

Завідувач кафедри товарознавства
та митної справи
КНТЕУ, д.т.н., професор

[підпис] Н. В. Мережко

Рада студентського самоврядування
ЧТЕІ КНТЕУ

від 01.02 2018 р., протокол № 5

Голова ради [підпис] Д. В. Байдюк

Голова правління ПрАТ «Імпульс»

[підпис] О. І. Плахута

Заступник директора, начальник
управління соціально-економічного
розвитку департаменту економіки
Чернівецької міської ради

[підпис] Г. В. Войтович

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ТОВАРОЗНАВСТВО І КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Кваліфікація: ступінь вищої освіти «бакалавр»,

спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,

спеціалізація «Товарознавство і комерційна діяльність»

Затверджено в Київському торговельно-економічному університеті

від 21.09.2018 року, протокол № 7

Голова вченої ради [підпис]

А. А. Мазаракевич

Освітньо-професійна програма «Товарознавство і комерційна діяльність»

в дію з 1.09

Директор ЧТЕІ КНТЕУ [підпис]

Т. М. Ореховська

(казак № 10 від «22» 03 2018 р.)

Чернівці 2018 р.

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми**

«ТОВАРОЗНАВСТВО І КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Кваліфікація: ступінь вищої освіти «бакалавр»

Розроблено і схвалено кафедрою
товарознавства, маркетингу та
комерційної логістики ЧТЕІ КНТЕУ

від 16.01 2018 р., протокол № 8

Зав. кафедри [підпис] І. Р. Лошенко

Рекомендовано вченою радою
ЧТЕІ КНТЕУ

від 14.02 2018 р., протокол № 7 н. 10

Директор [підпис] Т. М. Ореховська

ПОГОДЖЕНО

Начальник навчального відділу
КНТЕУ

[підпис] К. В. Мостика

Начальник навчально-методичного
відділу КНТЕУ

[підпис] Т. В. Божко

Завідувач кафедри товарознавства,
управління безпечністю та якістю
КНТЕУ, д.т.н., професор

[підпис] С. О. Белінська

Рада студентського самоврядування
ЧТЕІ КНТЕУ

від 01.02 2018 р., протокол № 5

Голова ради [підпис] Д. В. Байдюк

Голова правління ПрАТ «Імпульс»

[підпис] О. І. Плахута

Заступник директора, начальник
управління соціально-економічного
розвитку департаменту економіки
Чернівецької міської ради

[підпис] Г. В. Войтович

Зав. канцелярією [підпис]